

Posam. štev. Din 1.—, četrtkova in sobotna številka Din 1.50 :—

„LABOR“, tiskava vsake dan, razven nedelj in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne. Stane mesečno po pošti D 12.50, za inozemstvo D 20.50, dostavljen na dom Din 14.—, na izročilnice Din 12.50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova štev. „Labor“) se naroča kot tehnik in stane mesečno 2 Din, četrtletno 6 Din, polletno 12 Din, celoletno 22.50 Din.

Naročnina se plačuje v naprej.

LABOR

(NARODNI LIST)

Knjižnica lice

Posam. štev. Din 1.—, četrtkova in sobotna številka Din 1.50 :—

„LABOR“, tiskava vsake dan, razven nedelj in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne. Stane mesečno po pošti D 12.50, za inozemstvo D 20.50, dostavljen na dom Din 14.—, na izročilnice Din 12.50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova štev. „Labor“) se naroča kot tehnik in stane mesečno 2 Din, četrtletno 6 Din, polletno 12 Din, celoletno 22.50 Din.

Naročnina se plačuje v naprej.

Leto: IV. (II).

Maribor, četrtek 15. novembra 1923.

Štev: 259 (46).

V imenu zakona.

Maribor, 14. novembra.

Včeraj je prišlo iz Beograda poročilo, da je minister za notranje zadeve gosp. Vujičić razpravljal z načelniki svojega ministristva o načrtu glede razdelitve Slovenije in Hrvaške v oblasti, o likvidaciji pokrajinskih uprav v Ljubljani in Zagrebu in o končnem prevzemu poslov v oblastih s strani velikih županov. Minister Vujičić predloži tozadevni načrt v prvi seji min. sveta v odobrenje, nakar se bo vpostavitve oblastnih samouprav pričela vresničevati. G. Vujičića je napotilo k temu baje dejstvo, da namerala vlada v celi državi najkasneje meseca februarja izvesti volitve v oblastne skupščine. Ker pa v Sloveniji in na Hrvaškem dozaj razdelitev v oblasti še ni izvršena, bi to motilo potek volitev v celi državi. Zato hoče vlada sedaj razdelitev tudi v teh dveh pokrajinah pospešiti.

Tako kratko poročilo, o kateri resničnosti nimamo povoda dvomiti. Saj je že skrajni čas, da se končno izvedejo določbe zakona, ki so že več ko poldrugo leto na papirju. Skrajni čas, da se napravi konec nevzdržnemu položaju, da se klerikalnim kapricam na ljubo kršijo zakonske določbe. Skrajni čas, da se v posameznih pokrajinah v smislu zakona da ljudstvu samemu prilika, da vzame v roke upravo svojih življenskih gospodarskih potreb.

Določbe ustave in določbe zakonov, ki so bili ustvarjeni na podlagi ustave, ki se poenostavi uprava, da se izvrši njena dekoncentracija, niso zato tu, da se ne izvajajo. Določbe zakona ne smejo biti žoga za politične stranke, ki so si bile v glavo frazo o neki megleni avtonomiji.

Klerikalci so zopet zatuli. Poslanca Holanec in Kulovec sta baje takoj lelela k ministru Vujičiću in ostro protestirala proti nameri vlade, ki hoče končno začeti izvajati zakon. Lepe poslanca iz Slovenije. Biti bi morali čuvarki zakona, pa so prvi, ki zahtevajo, da se zakoni ne spoštujejo.

Prebivalstvo mariborske pokrajine, ki že skozi dve leti neprestano na najrazličnejših shodih izreka svojo jasno in odločno željo in zahtevo, da se mariborska oblast končno ustanovi, da nastopi še imenovani veliki župan svoje mesto in da se provedejo volitve v oblastno in v srezke skupščine, to prebivalstvo iskreno pozdravlja sklep ministra Vujičića, ako je ta sklep iskreno mišljen in ako ni zopet kaka »diplomatska« radi-kalna poteza, kakoršnih smo zadnje leto na škodo naroda in države že toliko doživeli. Narodni, gospodarski in drugi momenti govorijo glasno in odločno za to, da se mora dati mariborski pokrajini samouprava, in naj se klerikalni voditelji ne tako natezajo, da rešijo s svojo neustojančjo, Mari naj zavoljo klerikalne trme še leta in leta čakamo, da se po željah naših klerikalcev do rešitve ustave in potem zopet skozi par let na ogromno škodo države in naroda klerikalci gledati skozi tri leta po prevratu? Klerikalci v svojem prevarantskem političnem pustolovstvu zamolčujejo svoje ovčičam, da je treba za revizijo ustave tako velike večine v narodni skupščini, kakoršne klerikalci v Radičeviću vred nikdar ne morejo imeti in je tudi ne bodo imeli. Mari naj zavoljo tega prevarantskega tokom pri-

Svečan sprejem naših parlamentarcev v Varšavi.

Beograd, 14. novembra. (Izv.) Iz Varšave poročajo, da so dospeli naši parlamentarci v ponedeljek v Varšavo. Poljaki so jim priredili nad vse svečan sprejem. V palači narodne skupščine je bil banket, na katerem je bilo izmenjenih več govorov. Posl. Rataj je pri tej priliki naglasil skupne boje za dosego svobode obeh držav. Pa tudi sedaj vežejo obe državi ozke vezi, ki pridejo do izraza tudi v trgovinski pogodbi, ki bo

baš te dni ratificirana. Na koncu svojega govora je napil našemu kralju in našemu troimenemu narodu. Za ta lep pozdrav se mu je zahvalil vodja naših parlamentarcev, podpredsednik narodne skupščine g. Bakic, ki je povdaril zgodovinske borbe in zasluge Poljske za osvoboditev slovanskih narodov. Izrazil je nado, da bosta obe državi tudi v bodočnosti tesno sodelovali in ščitili ono, kar jima je prineslo osvobodjenje.

Nemška „revolta“ proti vladi radi Žombolje.

Vlada pravi, da ima večino brez Nemcev.

Beograd, 14. novembra. V krogih radikalne stranke je izzvalo opozicijsko stalističe Nemcev, ki se razburjajo zaradi odstopitve Žombolje Romuniji, resne skrbi. Radikalci se opravičujejo, češ, da so v tem slučaju varovali nacionalne interese. Naša država ima ime: kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ne pa Nemcev. Z odstopitvijo Žombolje smo rešili nekaj popolnoma srbskih vasi. Vlada se v zunanji politiki ne more ravnati po interesih nemške manjšine. Ako pa Nemci hočejo ostati v Jugoslaviji, tedaj nas mora njihova želja je veseliti in bo jo vlada po možnosti upoštevala.

Vzlic preglavici, ki jo dela radikal-cem opozicija nemškega kluba, pa vlada

samozavestno zatrjuje, da se ne čuti ogroženo, češ, da ima brez Nemcev sigurno večino 125 glasov. Nemci imajo najmanj interesa na tem, da gredo v opozicijo in da nasprotujejo vladi — tako jim govore iz okolice ministrskega predsednika. Izgleda, da so se Nemci pošteno skužali in da se bodo odstranili pri glasovanju o budžetu.

Beograd, 14. novembra. V ministristvu zunanji zadev izdelujejo zapisnik o razmejitvi z Romunijo. Zapisnik bo čez nekaj dni podpisan, medtem pa bodo izvedene nekatere korekture v našo korist. Storiene so vse priprave za izpraznitve Žombolje.

Ugodni potek pogajanj z Bolgarsko.

Konec pogajanj krog 20. im.

Beograd, 14. nov. Včeraj je obiskal ministra zunanji zadev g. Ninčića bolgarski poslanik g. Vakarelski. Kakor izvemo, je g. Vakarelski poročal o nadaljevanju sofijske konference, ki je bila zaradi znanega atentata na našega vojaškega atašea prekinjena. Pogajanja se

sedaj nadaljujejo in sicer o tem, kako naj Bolgarija izplača znesele 300 milijonov levov, ki jih zahteva naša država za rekvizicije med vojno. Potek nadaljnjih pogajanj je ugoden in je upati, da bo konferenca okrog 20. t. m. zaključena.

Grški kralj se pripravlja na odhod.

Beograd, 14. novembra. (Izv.) Iz Aten poročajo, da je bivši grški poslanik v Atenah Rusov sporočil kralju v imenu republikanske vojaške stranke, da smatra za umestno, če bi se kralj za nekaj časa odstranil iz države. Kralj mu je odgovoril, da sprejme ta nasvet. Dobropoučeni krogi zatrjujejo, da bo kralj za več mesecev odpotoval v inozemstvo. Pred odhodom pa namerava imenovati

regenta, ali pa zahtevati od vlade, naj osnuje regentski svet, na katerega prenese potem svojo vladarsko oblast. Isto poročilo pravi nadalje, da bo prihodnja narodna skupščina odločala o bodoči obliki vladavine v Grčiji. Ker ni dvoma, da bo proklamirana republika, smatrajo najčastnejši izhod za kralja s tem, da se že poprej odstrani in v inozemstvu počaka na končno odločitev.

KOMUNISTIČNA STRANKA NA BAVARSKEM RAZPUŠČENA.

München, 13. nov. Bavarska »Staatzeitung« objavlja v današnji številki napovedi generalštabnega komisarija o prenehanju in razpuščenju komunistične stranke. Narredba določa, da zapadejo vsa m posesti stranke se nahajajoča denarna sredstva, orožje, vozila itd. državi. Vsakdo, ki bi se zanaprej pripadel prepovedani in razpuščenji stranki, bo kaznovan z ječo, tudi vsakdo, ki bi hotel namesto razpuščene ustanoviti novo stranko pod kakoršnimkoli imenom.

BAVARSKI PUČISTI OBTOŽENI RADI VELEIZDAJE?

Ludendorfi še zapri?

Berlin, 13. novembra. Glasom vesti iz Münchena poroča »München Augsburger Abendzeitung« iz Berlina: dasi je bavarska vlada uvedla proces proti münchenskim pučistom, od 8. nov. pod izrednim sodiščem v Münchenu, je včeraj državna vlada vrhovnemu državnemu pravdniku izročila zahtevo, da otvori proti njim pred državnim sodiščem

v Leipzigu proces radi veleizdaje. Predlog se ozira na izjavo Hitlerjevcev, da hočejo odstraniti državno vlado in državnega predsednika.

REPARACIJSKA KOMISIJA IN KONFERENCA STROKOVNJAKOV.

Pariz, 13. nov. (Havas). Reparacijska komisija je na predlog Barthouja soglasno sklenila, čimprej zaslišati zastopnike Nemčije o plačlini zmožnosti nemške države. Nemška vlada bi naj poslala zastopnike tekem 10 dni. Komisija je nadalje sklenila — tudi soglasno — proučiti vprašanje sklicanja odbora strokovnjakov, ki naj preišče finančni položaj Nemčije in določi nemška plačila za leta 1924, 1925 in 1926.

BORZA.

Curik, 14. novembra. (Izv.) Predborza. Pariz 31.55, London 24.90, Beograd 6.575, Praga 16.44, Milan 24.80, Newyork 570, Dunaj 0.008, žig. krona 0.008.

Zagreb, 14. nov. Pariz 4.85—4.90, Švica 15.425—15.475, London 383.50—385, Milan 3.82—3.8375, Newyork 26.75—27.

hodnjim mesecem in let naša severna mariborska pokrajina vedno bolj propada gospodarsko in kulturno? Ne, naše ljudstvo v mariborski pokrajini hoče tako avtonomijo, kakor je v zakonu predvidena, da bo samo odločalo o svojih gospodarskih napravah, o cestah, o bolnicah, o hiralnicah, o regulacijah, o zaščiti vinogradništva in drugih kmetijskih panog, o napredku obrti in trgovine in o vseh mogočih drugih vevlačnih vprašanjih gospodarskega in socialnega značaja.

Ako se bo pa izkazalo, da uvedba samouprav v oblastih in srezih ni dobra, da je ljudstvu škodljiva, eto, gospodje klerikalci, takrat boste triumfirali Vi in v hipu bo vzel vrag vse stranke, ki se danes zavzemajo za izvedbo zakona o samoupravah. Toda do tega trumfa Vasega ne bo prišlo, ker dobro vemo in smo prepričani iz zgodovine raznih narodov, da bo samouprava v oblastih in srezih dala ljudstvu v roke moč, da bo reguliralo današnje slabo upravo in jo uvedlo na tir zdravega razvoja in napredka.

Zato kličemo v imenu zavednega ljudstva še enkrat gospodom doli v Beogradu dajte nam mariborsko oblast, razpišite volitve v oblastno skupščino, dajte ljudstvu možnost in priliko, da izvršuje vlado po načelih prave demokracije! Izvršite, kar predpisuje zakon in kar bi bilo umorilo biti izvršeno že lani-sko jesen!

Nemčija in Rusija.

K temu aktualnemu vprašanju prinaša »České Slovo« dne 9. im. naslednje razmisli vanje:

Notranja situacija Nemčije se razvija v smer proti najskrajnejši desnici, in nemški nacionalisti, ki sedaj že javno proglašajo, da bo tudi državna bramba stopila na njihovo stran, se pripravljajo na diktaturo. Diktatura naj bi pomela v Nemčiji zadnje ostanke parlamentarizma in demokracije. Njih postopanje je sedaj previdnejše, kar priča, da se zavedajo cilja in da je njihova politika nevarna. Iščejo podpore pri drugih meščanskih strankah in skušajo osobito s posredovanjem svojega zvestega zaveznika — težke industrije, doseči vpliv v centru, ki mu pripada tudi bivši pruski ministrijski predsednik in vodja krščanskih socialcev Stegerwald. Z njimi računajo v bodočem diktatorskem direktoriju.

Ves notranje-politični interes je osredotočen okoli vprašanja, ali je državna bramba zanesljiva ali ne. Nemški načelniki vpijejo iz polnih ust, da »Reichswehr« pojde za njimi in zdi se, da nemški demokratični krogi niso ravno prepričani o nesmiselnosti te trditve. Državna bramba se je »izkazala« zadnje dni na Saškem in v Porenju, kjer ni nastopila zoper pučiste z desnice, temveč proti delavstvu in opim življenju, ki brani republiko pred nevarnostjo z desnice. Ta protirepublikanska vzgoja nemške armade ni ravno veselo znamenje za bodočnost. Vprašanje politične orientacije Reichswehra je vprašanje nemške republike. Zato se v Nemčiji ne govori več o Stresemannu, ki ima proti sebi opozicijo v lastni stranki, temveč o tem, katero stran bo krenila državna bramba. Ako krene na desnico, je obnovitev protidemokratskega režima znatno olajšana in manje krvava, dasiravno ne smemo pozabiti nemškega delavstva, ki je izpuščeno in umirano v obupno nesnoder-

Ekselencija, milostljivi gospod knez in škof mariborski!

Smatramo Vas ne dejansko, vendar moralno odgovornega za pisavo tako, znanih katoliških listov, ki izhajajo v področju Vaše škofije, predvsem »Slov. Gosp.« in »Straž.«. Zato Vas vprašamo:

1. Ali se strinjate s tem, da oba ta lista sistematski izpodkopavata ugled učiteljstva med ljudstvom? Ali Vam je znano, da je bil urednik »Straže« g. Gollec nedavno zaradi ostudnih napadov na nadučitelja g. Knafliča v Radvanju pred sodiščem in da se ima samo velikodarnosti na časti oblatenega g. Knafliča za hvaliti, da ni bil obsojen, ampak je smel predstavitelj in obžalovati? Ali Vam je znano, da »Straž« vključno temu v zadnjih številkah zopet s škofjskimi lažnimi izpadi blati nadučitelja g. Sabathya v Zg. Poljskavi ter med drugimi imenjuje nemškutarja tega moža, ki je že pred davnimi leti ustanovil podružnico

Ciril-Metodove družbe v svoji fari? Ali Vam je znano, na na enako ostuden način blati v pokojenega nadučitelja g. Kocbeka v Gornjemgradu, zaslužnega sillovskega planinca?

2. Ali odobravate, da je Vam podrejeni kaplan v St. Petru pod Sv. Gorami g. Krušič poslal v »Stražo« (št. od 9. nov.) ostuden napad na narodnjake svoje fare, kjer grozi razavnost z nasiljem, ko piše: »Naši demokratje, ki ni vseh za eno kisto župo, so sklenili, da bodo prirediti javen shod v St. Petru. Naj se le lotijo tega posla, bodo nekaj doživeli, kar jim bo ostalo v spominu.« Tako grozi mož, ki se je dozdal na vseh javnih shodih pretepal s svojimi farani, ki je bil zaradi svojega odurnega nastopanja že dejansko napaden, in ki ga zaradi javnega pohujšanja obsoja ves St. Peter?

šče razmere. Vodstvo nemške socialne demokracije je danes v rokah levčarjev, ki imajo v stranki pretežno večino in ki jih vodi neodvisni socialist Crispian.

Zadnje vesti, ki prihajajo po ovinkih iz sovjetske Rusije in Poljske kažejo, da Rusija zasleduje zelo pozorno razvoj dogodkov v Nemčiji. Voditelji boljševiškega režima pa nimajo enakih nazorov glede na komplikacije, ki bi utegnile nastati v Evropi zaradi nemške anarhije in meščanske voje. Bojaželna stranka je danes v sovjetski Rusiji v manjšini in večina odločilnih činsteljev sovjetske Rusije ne deli mnenja onih voditeljev, ki smatrajo prevrat v Nemčiji kot primeren trenutek za uresničenje njih psevdoevropejskih fantazij in ki računajo z eventualno akcijo rdeče armade. S te strani se ni treba ničesar bati in biti pesimist. Tudi ni potrebno vzdrževanje nad vestmi, da se rdeča armada koncentrirala na poljskih mejah, ker ima Poljska danes boljšo armado nego sovjetska Rusija.

Politične vesti.

Novo izzivanje Italijanov.

Iredentistični list na Reki poziva Italijo na osvojitve Dalmacije.

Dne 12. t. m. je izšel na Reki nov list pod imenom »La rivista Adriatica«. Urednik je Gina Tonka. List poziva Italijane, naj smatrajo rapalsko pogodbo za izdajstvo italijanskega naroda in »neodrešenih bratov« na jadranski obali. Te kraje mora osvojiti fašistiška organizacija. V listu so dopisi iz Zadra, Laskova, Viša, Paga in Splita, v katerih

Begunka.

Od jutra je havel topli veter, prve znamenice pouladi so ga prinesle soboj, vračajo se v stare domove. In v srcih trpečih beguncev se je nanovo vzbudilo hrepenenje po vzduhu, ki ga nosijo soboj sgačajoča se krčela.

Ljudmila Zorinova je začutila visoko zrak duh domačih, z južnih vrhov in zatrepenela je po solnčnih vinogradih na Goriškem. Stisnilo jo je v prsih, težki zrak ji je dušec padal na pljuča. Zagledala se je v strop, a pogled ga je prešel, in pred očmi ji je ležala domača vas, vsa obrita od toplega solneča, tako blizu in vendar polna prekipelavajočega življenja. Kakor peresce lahko se ji je zdelo tolo in poskušala se je dvigniti. Zaskrnela je rečna begunska postelja, a vendar se ji je zdelo, da se je dvignila. Njene misli so blodile po planjavah, posajanih s trupi v sivih oblekah; iskale so moža, a ga niso našle.

Takrat se je z ubitim glasom oglašil edini zvon, ki so ga še pustili v trnovski farni cerkvi. Kakor bi nekdo poskušal z dobelim suknom udariti njegove glasove, se je zdelo. Zdrnila se je gospa Zorinova. Zunaj se je poslavljala čemerni, vlažni dan in po stenah so polzele kaplje. Zdrnila se je in zahrepenela iznova. Moč se je vlekla brezkončno, a gospa jo je presenjala z odprtimi očmi.

Prišlo se je daniti, in tisti edini zvon je ozdravil zvon. Monoton se je vali-

dopisniki zahtevajo italijansko pomoč. V posebnem članku je napadena jugoslovanska diplomacija in naš poslanik pri Vatikanu, ki dela na tem, da se uvede v Dalmaciji in v vsej Jugoslaviji glagolska liturgija. Vsebinska vsebina lista kaže tendenco, da se širi iredentistična misel in osvaja volja Italijanov nad jugoslovansko obaljo. Rapalska pogodba ne velja, in le sili mora Italijane dovesti v posest Dalmacije in osvoboditi neodrešene brate.

4. decembra se proglasi v Nemčiji zopet monarhija?

Pariski listi se obširno bavijo z vestmi, ki so dosele iz Haaga in Bruslja o nameri bivšega cesarja Viljema, da se poruče v Nemčijo. Vest iz Bruslja javlja: 11. t. m. je prispel v Doornu g. Hoes in prinesel s seboj 12 potnih listov za Viljema in njegovo spremstvo. Okrog 10. ure je prispel še nek visoki uradnik iz Nemčije. Vrtil se je nato velik svet bivšega cesarja s spremstvom. Ob 4. uri popoldne je sprejel Viljem visokega holandskega uradnika in imel z njim daljši razgovor. Druge vesti javljajo, da je v Doornu instalirana radio-postaja, ki dnevno krog 1 ure popoldne sprejema vesti iz Nauen. Glasom nadaljnjih vesti bi se imela 4. decembra 1924 v Nemčiji vzpostaviti monarhija Hohenzollernov in bi stopil na prestol ali Viljem sam ali pa kronprinc.

* Radi Žombolj — v opoziciji. Nemški poslanci so poslali — kakor poročajo iz Beograda — Pašiću pismo v katerem izjavljajo, da ne bodo več podpirali vlade, ako bi ta odstopila nemški kraj Žomboljo Rumuniji.

la njegova pesem po dolini, prava slika odvečenega flegmatika, ki ne razloči ljubezni od sovraštva in žalosti od veselja.

Prenehaj je, — za kratko pa se je oglašil iznova in pel je dolgo. V hiši, kjer je stanovala gospa Zorinova, so zajekali otroci. Njeno srce je prenehalo hrepeneti po solnčnem jugu, po močnem, duša pa se je preselila v kraje, kjer je večno solnce in kjer je večno utešeno vsako hrepenenje. Mesto nje pa so zahrepenela štiri mlada srčeca, štiri mali begunčki so plakali po svojem edinem ljubljenju, po zlati mamigi...

M. Rudež:

Norec in njegova ljubica.

To je bilo tedaj, ko je sreča obiskala z blagimi, darežljivimi rokami svoje zemljane. Vse se je kopal v zlatu. Zdelo se je, da solnce pripeka kar sredi burne zime topleje in topleje. Sreča so bila razkošna, lea so se smehljala, belo zobovje se je svetlikalo v smehu, radost je zalivala vsa oblaja. Ni oblaka ni bilo na nebu ni tuge v srcih, sama brezskrbnost, raj in blagostanje.

Ljudje so tedaj pozabili na prošlost, vse prestano tol je zastrla pozabnost, spomini je umiral ob spominu.

Na zemljo se je vselo brezskrbje, raz-

Dnevna kronika.

— Spomenik kralju Petru Osvoboditelju je bil na slovesen način v nedeljo odkrit v Sarajevu ob ogromni udeležbi narodnih množin.

— Tragična smrt našega rojaka. G. Franta Pirkmaier, vlastelinski nadšumar v Novem Vokovaru, brat ptujskega okr. glavarja, je bil dne 10. tm. ubit od razbojnikov. Star je bil 40 let in je zapustil ženo in 4 otroke. Blag mu spomin.

— Ustavljene vlaki na progi Maribor—Spilje. Od 15. novembra t. l. naprej izostaneta na progi Maribor gl. kol.—Spielfeld—Strass potniška vlaka št. 11 in 12. Dohod vlaka št. 11 v Maribor gl. kol. ob 19. uri 11 min. in odhod vlaka št. 12 iz Maribora gl. kol. ob 8. uri 14 min.

— Dekret Sv. Stolice o razmejitvi cerkvenih občin v Jugoslaviji podpisan. Beogradski dopisnik zagrebačke »Riječi« je izrekel na merodajnem mestu, da se je Sv. Stolica odločila spraviti z dnevnega reda vprašanje razmejitve cerkvenih občin v Jugoslaviji. Glavno tajništvo Vatikana je podpisalo dekret, po katerem spadajo pod cerkveno pravosodstvo jugoslovanskih škofij vse cerkvene občine, ki so dozdal spadale pod škofije tujih držav.

— Nesreča pri napravi električnega daljnovoza. Dne 12. t. m. sta delala pri falski elektrarni uslužbena delavec Konrad Rumpler in montažni vodja Matija Gais na daljnovozi, ki ga gradi elektrarna med Falo in Celjem. Pri delu ju je udaril železni drog in Rumplerju razdrobil čeljustnico, Gaisu pa je zlomil nekaj reber. Oba ponesrečenca so prepeljali z vlakom v mariborsko bolnico.

— Ponesrečen deček. Dne 12. t. m. se je posestniški sin, 12-leten Jakob Sagadin igral na pragerskem kolodvoru v družbi drugih otrok. Na stranski progi so našli železen progovni voziček, ki ga uporabljajo železničarji, kadar delajo na progi. Otroci so ga začeli premikati, pri tem pa je Jakob Sagadin stopil tako nerodno, da mu je voziček zmečkal meča na desni nogi. Fantka so prepeljali v mariborsko bolnico.

— »Pohorski strah«. Dodatno k včerajšnemu poročilu o Germežu se nam javlja, da ni bil zasledovan le kot tat, ampak tudi kot vojaški begunec.

— Za novega dunajskega župana je bil 13. tm. izvoljen znani socialno-demokratski vodja Karel Seitz.

— Radikalni »narodni mučenik«. Pod tem naslovom smo objavili v 245. številki iz »Riječi« povzeto beležko o gosp. Niko Dokletiču iz Ercegnovskega. Prizadeti gospod je poslal »Riječi« popravek, ki v njem dokazuje, da so dotične navedbe neresnične. Ker je »Riječ« popravek objavila, lahko tudi mi lojalno priznamo,

sičnost, veseljačenje, lahkoživlje in pajdašenje.

Bili so zlati časi pozemljanja. In baš tedaj je živel med srečnimi in pametnimi norec.

Srce mu je bilo žalostno, duša razcefrana, misel bolna, a sveta. Čutil je dobo oskrnjevanje, ko je veselstvo pozabilo nase in živelo tjavendan. Bolela ga je vsa umazanost, ki jo je videl pri soživelih.

Trpel je mesto njih, trpljenje se mu je kar vsililo v dušo, ko je začel trpeti še zase.

Tedaj je jel hkratiti. Lica so mu visela liki suhim smokvam na drevesu, oči so gledale medlo kot bi spale, ustnice so rumenele, glas je bil jokajoč in mrtov. Obiskovali so ga.

— Čemu trpiš toliko? Kaj te boli?

Zavzdihnil je in povedil itak mrtve oči.

— Kadaver sem, živ mrtič... Vi živite v uživanju ljubezni... Vi počite ljubezni, vi izrabljate svoje moči v umazane svrhe, ki gazite po gnoju. In jaz trpim radi vas.

— Radi nas?

Razpustil je norec svoj umirajoči pogled po sobi.

— Da radi vas. Kajti to življenje vaše me je ubilo...

— Kako to?

— I jaz sem ljubil, blazno ljubil... A moji ljubljenci mi prijalo te naravno

da se je z. Dokletiču zgodila krivica, tembolj, ker smo od njegovega mariborskega znanca dobili zadovoljive informacije o njegovi osebi.

— Razmejitve z Rumunijo — končana. Končno je bil dosežen sporazum glede razmejitve med našo državo in Rumunijo v Banatu, Rumuniji odstopamo nemško mesto Žomboljo, rumunsko vas Zam, donavska otoka Moldava in Ada Kale, dobimo pa srbske vasi Klari, Mokrin, Pardanji in Modoš, otoka Ogradino in Plavevača ter 1200 ha zemlje v zaledju Velike Kikinde. Za razmejitvo je bil merodajen narodnostni princip. Sedaj preostaja le še, da se redigira protokol o sporazumu, nakar bo predložen v ratifikacijo komisiji ambasadorske konference, ki je v Temešvaru.

— Rapalske demonstracije v Zagrebu. Prigodom obletnice rapalske pogodbe je prišlo v ponedeljek v Zagrebu do demonstracij akademske mladine, kateri se je pridružilo ostalo občinstvo. Vzklikalo se je proti Italiji in manifestiralo za našo Goriško, Istro, Idrijo, Postojno, Čres, Lošinj, Zader, Reko. Demonstrantje so se hoteli podati pred italijanski konzulat, kar pa je policija preprečila. Medtem ko je policija razganjala demonstrante, so padali ogorčeni vzkliki proti Italiji in naši vladi radi njene popustljivosti napram Italijanom.

— Amnestija vojakov. Ukazom S. broj 9211 od 21. oktobra t. l. so oproščena in pozabljena vsa krivična dejanja samovoljnega oddaljenja, begstva in dogovorjenega begstva iz vojske vseh onih podoficirjev, kaplarov in redovov naše vojske, koji so ta dejanja zakrivali v času od 8. junija 1922 do 21. oktobra 1923, pa se sami vrnilo oziroma se bodo vrnilo v svoje Komande ali se bodo sami prijavili vojaškim ali civilnim oblastim radi odpuštanja k Komandi najkasneje do 21. januarja 1924. O tem se obvesti občinstvo, da zainteresirani (n. p. roditelji, sorodniki, znanci in župani) priobčijo ta ukaz o amnestiji vsem takim beguncem, ter iste pozovejo, da se naj sami prijavijo do 21. januarja oblastim, ker je to v njihovem lastnem interesu.

— Pošiljanje denarja v inozemstvo. Po odločbi dovoljeno tudi v vrednostnih pisemih. Kakor poročajo iz Beograda, bo vlada že v kratkem izdala tozadevno odredbo. Zaenkrat bo dovoljeno odpušljanje v denarnih pisemih največ do 500 Din. in le v države, ki stoje z našo državo v ožjih trgovinskih stikih.

— Znamke in poštne tiskovine so bile do tiskale doma. V seji finančnega odbora je pri pretresu proračuna za ministvo pošte in brzojava prišlo do kontroverze, zakaj se znamke ne tiskajo doma, saj je naša industrija tehnično že toliko izpopolnjena, da mora zadovoljiti vsem zahtevam. Minister Vukičević se je izgovarjal, da hoče preprečiti ponare-

življenje, hotela je družega, novega, zmnusnega, podlega, poltnega... Sedaj je vlačuga... Sledila je vašim stopinjami, vi ste jo oturali s svojim lahkim življenjem... Ona živi, uživa, jaz umiram... In bolnemu norcu je zdrknila solza po ovelim licu, ustnice so se mu stisnile in v grlu je zahreščalo, zajekalo... Plakal je zati.

— Ne ženi si k sreči tega.

— Ne ženi si, ne, a samo prihaja. Prihaja bolest, tuga, mučna smrt... Pri vas je drugače, vi ste v obliki sreči, a ura moja je prišla... Proglasila me je izneverjenka moja za norec, ker sem hotel posteno živeti z njo... Zahotelo se je protivil... To je bila moja poguba, zato sem padel in me je krstila za norec.

Utihihnil je, koščeno roko je ponudil posetnikom svojim.

— Slušajte me, ki srečo uživam. No, rec sem a jaz, norec, želim vsem onim pametnim, ki tam zunaj drhte v objemih bolnih vlačug, želim vsem treznim in modrim hlapcem, naj se odpojo zalepljenim jim očmi... Sam bi jih probudil, a nima moči. Smrt mi plazi po žilah, polagoma mi odjedava življenje...

Dva dni zatem je izdihnil pozabjen od vseh.

Pri raztelesenju se je dognalo normalno njegovo stanje.

V njegovi oporoki pa je stalo samo: Bog daj norec pameti!

Janje in zato daje tiskati znamke v ino-
zemstvo. Dobil je odgovor, da je kontrola
doma vendar lažja, nego zunaj. Sekcija
je nato sklenila, da se bodo odslej vse
poštne vrednotnice in tiskovine tiskale
doma.

— Telefonska zveza Črnogore z Herce-
govino in Bosno. Gradnja telefonske zve-
ze Črnogore s Hercegovino in Bosno na-
glo napreduje. Potreben kredit je odo-
bril minister pošte in brzojava. Proga
gre od Cetinja preko Nikšića in Trebi-
nja na Karajevo, ki dobi pozneje zvezo
z Beogradom.

— Za železniške zveze v Primorju. V
Beograd je prispela deputacija Primor-
cev iz Bakra, da izposluje pri merodaj-
nih čimteljih podaljšanje proge Bakar-
in Sveti Kuzma do pristanišča Baker in
dalje do Kraljevice, kjer je ladjedelnica.
Razven tega zahteva, da ostane Baker
polazna in končna točka subvencionirane
Jadranske plovidbe. Dosegli so zado-
voljitve ispehe.

— Nova tvornica za letala. V Rajlov-
cu v Bosni gradi vojna oblast tvornico
avijonov. Materijal je prispel na račun
reparacij iz Nemčije.

— Glavna skupščina Jugosl. akad. pod-
pornega društva v Zagrebu se vrši 18.
tm. Med akademiki vladajo mržljive
prirave za volitve, smujejo se različni
blaki in vodi ostra polemika v časopisju.

— Strokovni koledar! Vzeli smo si na-
dvo v nadi, da olajšamo budo svojih so-
pčinov, izdati in založiti strokovni žep-
ni koledar za leto 1924. Isti obsega poleg
koledarja dnevnik celotnega leta za beležke,
dalje društva, pravila, nato najvažnejše
podatke o slepstvu, vojni rod železnice,
oglasje prijavljenih tvrdk in konečno
zvezek, ki služi namesto žepnega zapis-
nika. Koledar bo lepo vezan v platnu,
opremljen s primernimi napisom: »Mi
slepici. Velikost istega bo 15x9. Izide še
ta mesec, na kar vljud. opozarjamo kuji-
zarne in trgovce s papirjem. Naročila se
že odslej sprejemajo v založniški pisar-
ni: »Podpornega društva slepih« v Ljub-
ljani, Volkova ul. 12. Cena se ni določila,
vendar se potrudimo, da konkurira
vsem ostalim. Nadejamo se, da bo vsako-
do z naročbo podpiral najboljše slepe.

— Odbor.

— Masaryk pojde na oddih. Češkoslo-
vaški predsednik Masaryk mora po
državnih predpisih oditi na oddih v
Montréu.

— Nova Narodna skupščina pod stre-
ho. V Beogradu gradijo že več let novo
parlamentarno poslopje. Začeli so ga zi-
dati že pred vojno. Nato je vojna ustavi-
la delo za dobra štiri leta. Po vojni je
nastala potreba, da se postavijo znatno
višje dvorane, ker je obseg nove države
prej primerno večji nego je bil obseg Srbi-
je. Tako so začeli najprej preurejevati
načrte, polagoma pa tudi prestore. Vse
to se je godilo pod birokratičnim vod-

stvom in z običajnimi kreditnimi težko-
čami. Te dni so spravili novo poslopje
pod streho. Počasi, pa gotovo!

— Wilson proti osamljenosti Amerike.
Wilson je imel govor, v katerem nasto-
pa proti politiki izolacije Amerike in
pledira za sodelovanje Zjedinjenih dr-
žav pri konsolidaciji Evrope. Namen
njegove proklamacije je, da podpre akci-
jo za prehrano Nemčije in vzbudi inte-
res ameriškega javnega mnenja za ev-
ropske razmere ter tako pripravi teren
za udeležbo Amerike na angleški gospo-
darski konferenci.

— Novorojenček z dolgo brado. Češki
listi beležijo vest, da se je na porodniški
kliniki v Bratislavi porodil sinček neke-
ga bratislavskega obrtnika, ki je bil ob-
darjen od prirode z dolgo brado a la sv.
Miklavž. Upajmo, da je res.

Dopisi.

Pobrezje. V ponedeljek dne 12. t. m. se
je pod predsedstvom župana in ob asis-
tenci bivšega tajnika razpuščenega ga-
silnega društva g. Stržineta, kateremu
ima društvo zahvaliti svoj razpad, usta-
novilo novo gasilno društvo. To društvo
bi naj na znanj in napram oblastim
predstavljalo nekaj novega, v resnici pa
predstavlja le prejšnje, razpuščenno dru-
štvo. G. županu menda ni in noče biti
znano, da se je že pretečeni teden usta-
novilo novo gasilno društvo, ki bo po
godu vsem občanom, razven onim, ki se
ne zavedajo, da živijo v narodni državi
in da jedo jugoslovanski kruh. Oblast o-
pozarjamo na to ustanovitev, da ne na-
stane vsled sladkih besed in krivih in-
formacij zopet potreba, da društvo po-
novno razpusti, gospodu županu pa se
čudimo, da se toliko peha za protidržav-
no društvo, medtem ko prej ni niti s
prstom ganil, da bi preprečil škandalozno
rovarenje ip nastop prejšnjega gasilne-
ga društva. Kaj naj iz tega sklepamo?

Iz Račja. (Izkaz darov za nakup par-
ne brizgalne Prostov. gas. društva v
Račjah.) Po K 60.000 Vinko Bachler; po
50.000 obč. zastop Račje; po 10.000 Soseški
Gornje Račje in Sp. Račje; po 4.000 Dru-
štvo elektr. omrežja v Račju, Opekarna;
po 2000 Gnuš Rudolf, Tomaž Götz in Si-
janec Andr.; po 1600 Alojzij Faleš; po
1400 Anton Kotnik; po 1200 R. Bacho,
Josip Hvalec; po 1000 Fr. Jeglitsch, Jos.
Sernko, Miha Šlambergar, Karl Vergies,
Posojilnica v Mariboru; po 800 Fr. Ko-
ban, Fr. Möschl. And. Stern, Ofenheimer,
Jare; po 700 Zbirka na gostiji Mlakar-
širovnik; po 600 Ivan Veber, Prostanek
pri veselici delavcev, opekarna Franc
Lašič st.; po 500 Fr. Lašič ml., Katra
Kozodere; po 400 Ivan Greif, Ludv.
Möschl, Rih. Möschl, pos. Greif, St. Ban-
man, Napast, Al. Pestler, Al. Marčič, Fr.
Marčič, Piffl, Strnad, Rečnik, Martin

rodih. Nekateri so mnenja, da so bili vsi
narodi na izvestni stopnji razvoja udani
ljudožerstvu. Legende in pravljice ka-
žejo, da se je kanibalizem pojavljal v po-
sameznih slučajih celo v zgodovinski
dobi človeštva. Zgodovinarji nam daje-
jo določene primere. Herodot naziva
vse severno živeče narode: ljudožerci. —
Titus Livius pripoveduje v Haniba-
tu, da je vadil vojake uživati človeško
meso, hoteč jih napraviti bojevitije in
divje. Skiti so zahtevali od vsakega vo-
jaka, da se je napil prvi ubitega sovraž-
nika. Silno razširjen je bil kanibalizem
v 6-7 stoletju po Kr. in l. 1020 v Fran-
ciji, v obeh slučajih vsled velike lakote.

L. 1612 so bili v moskovskem kremlju
oblegani Poljaki; ker jim je zmanjkalo
živeža, so se morali hraniti s človeškim
mesom. Od 17. stoletja ni bilo več v Ev-
ropi in tudi ne na Ruskem večjih poja-
vov ljudožrstva. Ostalo pa je še do kon-
ca minullega stoletja pri divjih narodih,
bivajočih na daljnih otokih Velikega
oceana. Na Sandwichkih otokih je bil
kanibalizem tako razširjen, da je ogrožal
obljudenost otoka. Neki Niuriki (sorod-
nik kralja enega izmed teh otokov) je
snel 1000 ljudi. Najstrastnejši kani-
bali so prebivalci otokov Fidži. Ti ljud-
je se vojskujejo samo zbog tega, ker si
na ta način najlažje »nabavijo« človeš-
ko meso. V bojih jim ni toliko do ubija-
nja sovražnika, veliko rajši ga ujamejo,
zredijo in nato — snedo. Na otoku Su-
matra ima plemo Battov običaj, da uživa

Letina, Sim. Plečko, Mar. Lašič, Šala-
mon Fr. Kodrič, Franci Šijanec, Baze-
nella, Iv. Pesek, Ant. Kmetič, Romih,
Rob. Jos. Pesek, Roza Lašič, Hvac,
Scherbaum, Mici Kaiser, Vauhnik, Gold-
sehnig, Wregg; po 300 Štef. Kreple, Fr.
Krepfl, Katra Brgrler, po 200 K Josip
Lašič, Ant. Reisp, Jos. Bauman, Jurij
Lašič, Jos. Petrovič, L. Chiba, Iv. Tafer-
nar, Janko, Fr. Krajnc, Fr. Dobič, Ba-
bič, Fr. Pangartnik, Fr. Finguih, Iv.
Plečko, Fr. Meglič, Henrik Kotnik, Sa-
vec; po 194 Vodopivec; po 160 Fr. Klarine,
Kresak, Mejovšek; po 150 Fris Plečko;
po 140 Lobnik; po 120 Iv. Plečko, L.
Gradišnik, Jakopin, Nečitljivo, Al. Pau-
man, Ant. Lašič, Iv. Paulšek, Bandur,
Iv. Hojnik, Jos. Pinžgar, Kodrič; po 100
K Fr. Faleš, Mar. Pauman, Fr. Stern,
Granda, Ant. Stern, Herynek, Dikančič,
Simončič, Fr. Veber, Miha Lesjak, Ant.
Lašič, Liza Ogrizek, Fr. Reisp, St. Der-
gas, Bezjak, Fr. Pišek, Fr. Klasiac, Goj-
čič, Ant. Faleš, Zamolo, F. Klasiac, Goj-
raus; po 80 K Al. Sovrano, Stepihar,
Miklavc, Pirnat, Razboršek, Reil, Ster-
bal, Jančič, St. Kmetič, Marinič, Fr.
Pauman, Fr. Zagavec, Josip Stern, Za-
gavec, Plečko, Mh. Čelofiga, Fr. Pau-
man, Mlakar, Habjančič, Iv. Beranič,
Fr. Jelšek, Andr. Ročnik, Kolman, St.
Pungartnik, Ferd. Černež, Klaus, Potoč-
nik, Lešnik, Lešnik, Blatnik V.; po 60 K
Fr. Hvalec, Divjak, Goričan, Al. Sušec;
po 50 K Fr. Kovačič, Faleš, Vouk, Mar.
Lah, Umek, Dolar; po 40 K Fr. Pauman,
Ivančka Kokol, Kocelj, Al. Stern, Moho-
rič, Vindič, Jak. Lašič, Al. Plečko, Mu-
stafa, Iv. Pauman, Fr. Letina, Iv. Čelo-
figa, Francka Vauhnik, Nečitljivo, Ho-
metar, Rozalka Finguih, Leop. Finguih,
Predikaka, J. Pauman, Nečitljivo, Per-
ko, Prah, Vinko Bezjak, Grošl, Zelan,
Nečitljivo, Halbwil, Fr. Halbwil, Fe-
liks Pučko, Fr. Skaza, Princ, Primec,
A. Medved, Marčinko, Kopše, Šnuderl,
Fr. Faleš, Škrabl, Iv. Žigart, Divjak,
Šraml, Horvat, Kmetec, Fr. Sušec, Čebe,
Bregant, Friedl, Ciglar, Lah, Fr. Dobaj,
Fras, Spureč, Ramšak, Novačan, Brez-
nik, Šušterič, Avg. Lešnik, Jos. Jeglitsch,
Leben, Marin, Skaza, Neža Mom, Fr.
Mom, Katra Klaus, Kobale, Gregor
Klaus, Kresnik, Iv. Koban, Fr. Prelog,
Čerič, Fr. Bogatič, Fr. Verbažnjšek, Leš-
nik; po 32 K Fr. Gselman; po 30 K Iv.
Kac, Polajenko; po 20 K Iv. Pulko, Pau-
man, Leben, Pungartnik, Liza Mohorko,
Miha Hojnik, Fregl. Zbirka se nadalju-
je in se priporoča odbor.

Laško. Imeli smo krasno uspehi zbor
krajevne organizacije JDS. Zborovanje,
ki se ga je udeležilo okrog 50 najodlič-
nejših naših mož, je otvoril predsednik
dr. Roš, ki je dal obširno poročilo. Od-
bor je v preteklem letu marljivo vršil
poverjeno mu nalogo in zlasti ob času
državozbornskih volitev neumorno in z
uspehom posegal v boj. Volitve v našem

meso zločincev. Najbolj nam karakteri-
zira ljudožreca slučaj, ki ga je zapisal
Baedl: zapadnoafriški zamorec, ki je
umiral daleč od svoje domovine, je brid-
ko jokal, ker njegovega telesa ne bodo
sneli prijatelji, marveč — črvi. Pos-
amezne slučaje kanibalizma srečujemo
zadnja stoletja v Evropi le kot posledico
praznovorja, blaznosti in drugih nenor-
malnih društvenih pojavov, ki so po
Kraft-Ebbingju združeni s sadizmom.
Tako je neki Švicar ubil človeka, da se
je napil njegove krvi, ki bi naj ozdravi-
la padavico. Ruski kmet je l. 1891 ubil
deklico in snedel njeno srce, hoteč ozdra-
viti paralizo.

Minilo je skoraj tristo let, odbor v
Rusiji ni več kanibalizma. In vendar so
temi časi nastopila letaspološne lakote in
bede, ki niso bila nič manj grozna nego
glad l. 1921—22. Če se je pri zadnji lakoti
obnovil kanibalizem, so morali biti po-
sební vzroki. Cela vrsta ruskih zdravni-
kov (Kogan, Faber, Krasnuškin, Frank)
se je pečala z raziskovanjem tega vpra-
šanja. Izsledki so jako zanimivi. Znan-
stveno je dokazano, da pri večini moder-
nih ruskih ljudožerov ni mogoče govoriti
o psihozi, t. j. da ni opazki nikakih po-
sebnih znamenj, da bi spadali v vrsto
degeneriranih tipov. V ilustracijo naj
sledí citat iz članka Kogana in Fa-
breja, ki je bil objavljen l. 1922 v
»Sbornikje o golodje«: »So daljne, s sne-
gom zametene, od sveta odrezane vasi,
kjer je bila snedena vsa slama, kjer ni

trgu so izpašle nad vse pričakovanje u-
godno, ker se je pokazalo, da ima JDS v
našem trgu absolutno večino. Res je u-
skoku Z, ki je med tem absolvirala že
NSS, sledilo tudi iz našega tabora nekaj
mož v NRS, to pa le iz bojazni pred na-
silji radikalnega režima. V srcu so osta-
li tudi ti malodušnejši zvesti svojemu no-
tranjemu prepričanju, ki ga bodo doku-
mentirali ob prvi priliki. Za poštenjake
ni prostora v stranki, ki jo vodijo v La-
škem ljudje Z. ali C-kova. Klerikalna
stranka zastoj išče zaslonbe v našem
trgu, tudi misijon ji ne bo pomagal do
boljšega položaja. Osobito se pa razvi-
ja demokratska misel tudi v okolici,
predvsem v občini Sv. Krištof, kjer se
bo v najkrajšem času ustanovila s po-
močjo naše organizacije samostojna or-
ganizacija. Predsednik poziva k vztraj-
nemu delu in sviri pred malodušnostjo.
Tudi prihodnje volitve morajo in bodo
pokazale, da je naša občina najnapre-
nejša in najdemokratsnejša v Sloveni-
ji. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči
odbor: predsednik dr. Roš, podpredsed-
nik Elsbacher, odborniki: Četina, R. Kle-
pej, Osolin, Jerše, inž. Klotz, Mejak,
Golob, Zupančič, Očenšek, Slavec; na-
mestniki: Stanič in Dergan; delegati za
glavni zbor: Drukar, Elsbacher in Me-
jak; stalna čuvarka volilne škrinje: Če-
tina in Očenšek. — Obširna debata se
je razvila o načinu manifestacije proti
italijanskim nasiljem. Na predlog dr. Ro-
ša se je poslala glavnemu tajništvu
ostra resolucija, kjer se zahteva, naj
JDS pozove svoje somišljenike k odpo-
ru proti tem nasiljem in k bojkotu ita-
lijanske kulture in blaga. Na predlog
not. Drukarja se bodo vršili redni me-
sečni politični sestanki v restavraciji
Tadina in sicer vsako prvo soboto v me-
secu. Lepo uspelo zborovanje je zaklju-
čil predsednik z daljšim govorom, ki je
vzbudil splošno pritrdjevanje in navduše-
je. Zdaj pa somišljeniki le pridno zopet
na dela. Laško mora delati čast Slo-
veniji.

Šoštanj. Po ustanovitvi Orjuna v Šo-
štanju so se čutili tuk. Nemci in nemci-
ji ogrožene v nadaljevanju svojih proti-
državnih mahinacij in so zato pospešili
ustanovitve »Udarnikov« (to je udru-
ženje delavskih rediteljev). Odohravali
bi jo, če bi nastala strogo po socialisti-
čnem programu. Ker pa vemo, da so
»Udarniki« samo plačanci tvrdeke Wogoh-
nag & Söhne in drugih številnih nem-
čurških hišjakačev, zato je smatramo u-
pravičeno za plačano Leibgardo tukaj-
šnjih nemčurških kapitalistov. Njih glav-
ni cilj ni telesna vzgoja niti kulturna,
na katero se ob vsaki priliki sklicuje
zlasti njihov predsednik Anton Koradej,
temveč njihov program je sistematično
ogroženje in napadanje zavednih Slo-
vencev. Kakor smo že poročali, so z no-
žem težko ranili tukajšnjega Sokola Če-

več psov, maček, konjev, in goveje žu-
je, kjer so snedli tudi že uenje, vajeti in
čevlje. Ni čudno, ako se v takih krajih
pojavljajo vedno pogostejši slučaji ne-
kro-in antropofagije. Vsa dejstva kani-
balizma so ugotovljena po zdravniških
ni o njih nobenega dvoma več. Mi se ni-
kakor ne moremo strinjati s kategorizir-
mi trditvami nekaterih zdravnikov, da
leži vzrok ljudožrstva izključno v psiho-
zai. Imeli smo priliko preiskovati dvoje
takih nesrečencev (umirajočega 19-let-
nega mladeniča in 9letnega fantka) —
oba sta bila docela normalna, popolno-
ma jasne in zdrave pameti; sta pač po-
divjala in se navzela povsem nove »mo-
rale«. Ali naj si razlagamo z atavizmom
tisti čuden mir, ki so z njim izjavljali
skupine kmetov, da bodo snedli svojo
deco, če kmalu ne pride pomoč? S takim
mirom in ravnodušjem so ubijali otro-
ka in si napravili iz enega dela smrtnika
z drugega pa pečenko. Jedli so brez griž-
nje vesti, tako kot nekoč divji praljud-
je...«

Kdor je proučeval vzroke ruskega ka-
nibalizma, se bo priključno strinjal z mne-
njem prof. Franka, ki na podlagi ob-
sežnega gradiva ugotavlja, da so vojna
revolucija, meščanska vojna, tolovaž-
stvo, neskončne epidemije, zahtevajoče
milijone žrtv, napravile iz smrti tako
pogosti pojav, da je izgubila vse svoje
strašote. Ko se je začela strašna lakota,
ki je začela kositi ljudi, so je v duši
stradajočih izumilo spoznanje, da je člo-

Kanibalizem.

Dokod izvira. — Pirmeri iz zgodovine. —
Ljudožeri v današnji Rusiji. — Strahota
mške lakote. — Kako naj si razlagamo
prehod normalnega človeka v ljudožera.

V berlinskem ruskem dnevniku »Ru-
tne z dne 4. tm. je objavil ruski znanstve-
nik prof. A. P. Braunštejn zanimivo
razpravo o kanibalizmu zlasti z ozirom
na nedavne pojave v Rusiji.

Pisec pravi, da svetovna vojna in nji
slednja revolucija nista zahtevali samo
milijonov in milijonov človeških živ-
ljenj, ampak sta tudi razvili izvestne bo-
lezni, ki so postale kronične. Medicinska
znanost je morala osredotočiti svojo po-
zornost na gradljive bolezenske poja-
ve, ki so v zvezi s prehrano človeštva. —

V Nemčiji, kjer je vsled blokade zavla-
dala pomanjkanje živeža, se je medicinska
znanost bavila v prvi vrsti s proble-
mi tuberkuloze in diabetu; angleški in
ameriški nčenjaki so nas v tem času o-
bogatili z zelo zanimivimi in važnimi
razkritji o vitaminih, dočim je sovjet-
ska Rusija dala znanosti nenavadno za-
nimive znanstvene izsledke o kaniba-

lizmu. Italijanski nčenjak Lombroso pra-
ve v svoji definiciji ljudožrstva, da
predstavlja skrajno stopnjo človeškega
divjstva in razdira zadnjo pregrado med
človekom in živaljo. Kanibalizem sreču-
jemo v raznih dobah in pri različnih na-

Kiplo in Destovnikaj, eden napadalec, škrlatna Frank, je že dobil 4 meseca težke ječe, drugi napadalec Rogošek pa še čaka na svojega plačila. Predsednik »Udarniškega« Antona Konradja se je haš dne 4. nov. izkazal ponovno kulturno neumorno delavnega junaka pri napadu na tuk. le. karnarja. S svojo oprodo udarnikom Rudolfom Federjem je povsem mimogrede posanta pobil na tla in mu prizadejal več telesnih poškodb. Na takšno čino in na vzdrževanje takšnih »kulturnih« udarnikov je tvečka Woschnagg & Söhne svojim ubogim, izstradanim delavcem odtegovale težko s krvavimi žulji prisluženi denar in še le na oster protest zavrednih delavcev, treznih in pravih socialistov je ustavila nadaljnje odtegljaje, narkotizacijo za svojo »kulturno« udarniško gardo sama prispevati večji znesek na račun delavskih žuljev. Prepričani smo, da bo tudi delavstvo v kratkem moralo videti namet tuk. organizacije udarnikov, ki služi edino v varnost tuk. nemških kapitalistov in go. za besno sovražstvo proti vsemu slovenskemu življenju. Delavstvo, bodi previdno in misli že enkrat s svojo glavjo No daj se voditi od takih nočnih junakov udarnikov, ki za svoj denar ščitijo nemški kapitalizem.

Tedenski pregled

za narodniko »Narodni lista«.

Četrtek, 8. nov. Bolgarska vlada je dala polno zadoščenje za napad na našega vojaškega zastopnika v Sofiji. — Na Grškem se gredo bolj širi republikanske gibanje.

Petek, 9. nov. V noči na petek je p. Hitler s pomočjo znanega nemškega generala Ludendorffa skušal prevzeti vlado v Nemčiji. Najprej je na Bavarskem vrget vlado in proglasil Ludendorffa za diktatorja države. A je v prvih urah zjutraj že bila njegova akcija ukinjena, on sam je bil ranjen. Ludendorff pa ujet.

Sobota, 10. nov. Knog 30 poslancev naših narodnih skupščin ter 5 novinarjev je odpotovalo na Poljsko, da napravijo obisk poljskim političnim in kulturnim delavcem. — Na Ogrskem so razkrili zašto poslancev Ustava in tovaršev. Ti zaročniki so nameravali s pomočjo Bavarcov vroči sedajno vlado in razširiti mejo Madžarske na obseg pred letom 1914. Zaročnike so zaprli.

Nedelja, 11. nov. Brez posebnih dogodkov. — V Beogradu so zborovali uradniki iz cele države in protestirali proti krivičnemu uradniškemu zakonu.

Ponedeljek, 12. nov. Oblatnica nesrečne rapalske pogodbe, ki jo smatra Italija še vedno za eno papirja. — V Zagrebu velike demonstracije proti Italijanom. — V notranjem ministertvu se odločajo, da izvrše razdelitev Slovenije in Hrvaške v oblasti v smislu zakona. — Rašje obtele. — Nemški kronprinč se je spenil z Nemčijo in govori se o tem, da se vrne tudi bivši nemški cesar Wilhelm.

moško življenje vsakdanja, malomredna stvar. Frank, ki pravi, da je smrt obtem s strahoto izgubila tudi svojo svetlost, je videl na lastne oči, kako so ljudje mirno jedli, ko je za mizo umiral človek; ko je izdihnil, so jedli dalje ter pogamali svari mričja od mize. Znani so mu slučajni, da so ljudje iz višjih eliten in iz nižjih slojev prepuščali mirajoče otroke usodi in ali mirno po svojem potu. Ljudje iz istih družinskih slojev so vrli skupla znanost in sorodnikov na cesto; ne skrbeč se dalje za njih usodo. Strašni gled, ki je pretrgal emocionalne vezi med živimi ljudmi in mriči, je naposled privedel ljudi tako daleč, da so začeli smatrati tudi svoje bližnje za navadno stvar, kakor je na pr. živalski organizem. Ni se tedaj čuditi, če so strahotiči v kralju občutili tudi v tem predmetu — na pr. stariši v otroku — sredstvo za podaljšanje lastnega življenja. Posebno pozornost je treba posvetiti taku, da so se s kanibalizmom bavile v prvi vrsti — ženske. V vseh slučajih, ki jih je raziskoval prof. Frank, so ubijale in jedle lastne otroke izključno ženske. Moške — ljudstvo so se hranili z mesom

Celjske vesti.

Proslava rapalske obletnice v Celju. Se je izvršila na skromen, a učinkovit način. Celjska organizacija jugoslovenskih nacionalistov je sklicala namreč vse narodno čuteče prebivalstvo v ponedeljek, dne 12. tm. v Nar. dom, kjer je predaval g. prof. Peterlin o rapalski pogodbi. Dotaknil se je vseh važnejših dogodkov med in po svetov. vojni, ki jasno kažejo neodkinitostno in grabežljivo politiko italijanskega naroda. V srcih vseh Slovanov naj ostane želja po mačevanju za Rapalko. Nabito polna do ana je burno pritisjevala ognjemetu izvajanja.

Koncert Ličar-Tkalčič v Celju. Pod okriljem celjske Glasbene Matice bi se bil moral vršiti v ponedeljek, dne 12. tm. v mali dvorani hotela Union koncert slavnih glasbenikov ge. Brandl in g. Ličarja. Ker je pa ga. Brandl nepriznana oholela, se je posrečilo angažirati v zadnjem trenutku mesto nje slovičega vistnoza g. Jaro Tkalčiča, ki je znan zlasti po svojih izredno lepih uspehih v Londonu. Oba umetnika sta interpretirala po večini slovenske kompozicije z nenavadno čustvenostjo in spretnostjo v tehniki ter žela med sicer malo. številnim, a izbranim občinstvom veliko hvaležnost in buren aplavz.

Zimsko porotno zasedanje v Celju. Pri decembrski poroti so določeni za predsednike porotnega sodišča g. dvorni svetnik dr. Bahnik, predsednik okrožnega sodišča, g. višji sodni svetnik dr. Bračič ter sodna svetnika g. dr. Premšak in g. dr. Lovšinik.

Proračunska seja celjskega občinskega sveta. Za petek, dne 16. tm. se namerava sklicati celjski obč. svet, da sklepa o proračunu za leto 1924.

Požar. V Zagrati pri Ljubčini je izbruhnil te dal pri posestniku Moleku iz doslej še nepojasnjenega vzroka oganj ter mu je uničil vse gospodarsko posklopje z živežem in s senom. Bil je le nesmetno zavarovan.

Radi tatvine je zasledovala in izsledila celjska policija nekoga delavca Zupanca, ki je okradel več strank v Celju in v okolici. Oddan je bil v preiskovalne zapore celjskega okrož. sodišča.

Koroške vesti.

Zakaj tako mačehovsko?

(Dopis iz Mežiške doline).

Po naši dolini se je pričela širiti vest, da namerava železniška uprava odpraviti prvi jutranji in zadnji večerni vlak na progi Dravograd—Prevalje, med Dravogradom in Mariborom pa bo še vozil dalje. Kdor se bo hotel zjutraj peljati v Maribor, bo moral n. pr. iti iz Mežice, to-raj skoro 4 ure peš do Dravograda. Tisti pa, ki se bo vračal, pa lahko potuje, kakor v srednjem veku zopet peš iz Dravograda, recimo kam v Črno ali Koprivno! — Res lepa perspektiva!

Tako torej Mežiško dolino hočete popolnoma izolirati. Dosedaj smo itak že

odraslih ljudi. S trgovino s človeškim mesom so se bavili tako moški kakor ženske; za trgovino so pa ubijali zgoli stare ljudi.

Medicinska razjasnitev tega strahotnega pojave je kaj enostavna. Glad nekako poruši funkcije v glavnem mozgu ležečih centrov organizma, ki pod vplivom stradanja postanejo mehki, apatični in ravnodušni napram vsemu, kar jih obdaja. Dejanja takega organizma se ne ravnaajo po premišljenih zaključkih in po mislih, temveč po impulzih, ki imajo pri takih strahotah glavno vlogo. In ker je ženska psiha manj odporna in bolj podvržena impulzivnosti nego moška, ho-mo razumeli, zakaj postanejo ženske strahotnejše ljudčkerke nego moški. Če oče vzle strahotnemu gladi še vedno brzda svoje poželjenje in si ne drzne snesti otroka, pa je mati že manj odporna na pram skušnjavam in jim preje podleže.

Antropofagija, ki je pred 300 leti izginila v Rusiji docela, se je l. 1921—22 pojavila znova in je dala obilo gradiva za znanstveno proučevanje strahotnega, za človeštvo prav poraznega problema ljudčkerstva.

dovolj kaznovani, ker je naše središče Maribor in smo se morali tako daleč voziti. V Celje ni pripuščala narodna zveza v Dravogradu in prekinitev v Velenju. Mislili smo, da bo sedaj narodna zveza med državno in južno železnico odpravljena. Sedaj pa nas žel. uprava hoče o-ropati kar dveh vlakov! Se li ne da drugod bolj štediti, kakor tu ob meji? Je li žel. uprava premislila, kako je s tem občutno vdarila prebivalstvo Mežiške doline? Drugih ugodnosti kot najsevernejša dolina nimamo — sedaj pa nam niti ugodne zveze z Mariborom ne privoščite. Prebivalstvo iz Črne in Mežice bo sedaj rabilo 3—4 dni, preden pride v Maribor in nazaj. Skoraj da v tem času že pride poš tja in nazaj! Potniki iz drugih krajev zopet bodo morali prenočevati v Mariboru. Tako se ljudem napravljajo nepotrebnaj stroški in se po nepotrebnem neti nezadovoljnost. Tako smo popolnoma odrezani od prometa. V Celovcu ne moremo radi meje, v Maribor pa radi železniške uprave, ki nima smisla za prebivalstvo. Nezadovoljnosti med ljudmi je itak že dovolj, je li treba, da se neti še od — državne železniške uprave? Morda naša mesta pa prosimo, da posvete Mežiški dolini, ki je tu ob severni meji, malo več pažnje. Sicer se pa ne čudite, ako se prebivalstvo novih razmer ne more privaditi.

Naši kraji.

Ljutomerske gorice pred 70 leti.

L. 1850 je bila nastanjena v Gradcu knjiga »Luttenberg in Untersteier, seine Umgebung, Bewohner und Geschichte«. (Ljutomer na Spodnjem Štajerskem, njega okolica, prebivalstvo in zgodovina). Knjigo je spisal J. C. H. in založil ljutomerski trgovec s papirjem J. Haber (čigar sin še danes veže in prodaja knjige ter fotografira ljudi, ki se hočejo videti na sliki). Danes je omenjena knjiga že pritično redka, zato bodo maršikogar zanimali podatki iz nje. Z ozirom na skopo odmerjeni prostor se ho-mo omejili le na najvažnejše. Knjiga obsega 71 strani osmerke in je razdeljena na 3 dele. Prvi del obsega kratek zgodovinski in etnografski pregled ormoško - ljutomerskih gor, drugi del se tiče Ljutomera, tretji pa je posvečen okolici. Pisan je zelo poljudno, toplo in zanimivo. Pisec posebno hvali prirodno lepoto teh krajev, ki jo uvodna pesem (prevod iz slovenščine) primerja Grčiji in Porenju. Najbolj ga zanima vprašanje, kdo je zasadil v teh krajih vinsko trto, ki daje vsej pkrajini najznačilnejšo obeležje. Po njegovem mnenju so imeli vinograde že praprebivalci in so Rimljani le razširili že obstoječo vinorejo. Na 6. strani čitamo podatke o vinski letini od l. 1789 do l. 1849. V letih 1796—98 je bil vinski pridelek zelo sladak, naslednji dve leti pa sta bili jako slabi. L. 1810, ko se je v Cerovcu rodil največji pesnik teh krajev, Stanko Vraz, je bilo mnogo vina in dobre kakovosti. Še boljše vino je bilo l. 1811. Potem so sledile zaporedoma slabe vinske letine do l. 1817; ko je vladala tudi lakota; leta 1818 in 1819 so imeli malo vina, a dobre-ga, naslednji dve leti pa je vinogradnikom spet predla slaba. Pred 100 leti — l. 1823 — je bila slaba trgatve, zato pa se je sv. Urban izkazal eno leto pozneje.

Toda pustimo vinske letine in poglejmo na str. 8., kjer nam pisec pripoveduje o svojih potovanjih čez Ljutomerske gorice. Prihodnje leto bodeta Ormož in Ljutomer spojena z železnico. Ko je J. C. H. čigar pepel je že davno pomčan z zemljo, pešalil po teh krajih, ni bilo o železnici ne duha ne sluha. »Ormož« piše, »je čisto neznan; mesto ima le eno ulico, ki se v sredini razširi v lep trg. Vendar pa so hiše večidel zidane in pokrite z opako.« — »Slovenski jezik tu ni več tako pojoč, temveč mnogo o-strejši in dalje proti Ljutomeru tudi čistejši, tako da v teh krajih težko razumejo Mariborčana, čigar skvarjena slovenščina je že zdavnaj na slabem glasu. (Kdor l. 1923 — peto leto v Jugoslaviji — poslušaj branjeve na mariborskem trgu, spozna, da se je mariborska slovenščina v 70 letih bore malo popravila!) V Ormožu se srečuje pisce kmete z širokih bregov in s karbo počez. Če

ste so večinoma slabe. Ugajajo mu veliki hrustovi gozdovi na ravninah pri Ormožu in Središču.

Nato sledi opis potovanja od Ormoža proti Ljutomeru. Lepo je opisan razgled od Jeruzalema, ki mu ni podobnega daleč naokoli. V goricah je stanje ljudske izobrazbe zelo nizko, ker so hiše preveč oddaljene od sole in ker viničarji otroke že zgodaj porabljaajo za delo, zato pa jih je nekdo nazval »die windischen Neger« (slovenski zamorci). Lepih žensk med 16. in 20. letom je malo; krivo je prezgodnje in težko delo in zelo zamerljena obleka.

Preidimo sedaj v Ljutomer. Pisec nam našteje po vrsti vse hiše z imeni njih posestnikov. Hišnih števil je bilo 119. V trgu se je že nahajal sedež okrajnega glavarstva, sodišče in davkarja. Vseh prebivalcev je okoli 800, čez polovico je Slovanov, kakor kažejo imena; ako pa si imena ogledamo, vidimo, da je nemških imen prav malo. Dva bosta najbrž pokrščena žida (Gotweiss, Grosskopf), posestnik hiše št. 10 je bil Italijan (Peter de Obeco), najdemo tudi ime ni srbohrvatskega izvora Vnana in Braunkovič, v posestniku hiše št. 54 zalotimo potomca na naši zemlji naseljenih Turkov Murata. Nekatere obitelji še žive dandanašnji, na pr. Karba, Postružnik, Smodiš, Mihelič, Erjavec, Kerzog in drugi.

Zanimiv je spisek važnejših listin in aktov v arhivu ljutomerske turške čine, ki se začneja z letom 1342, ko je dobil Ljutomer iste pravice in svoboščine kot jih je imela Radgona.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Sreda, 14. nov. »Rodojubi«, Ab. E.
Četrtek, 15. nov. »Umetniška kri«, Ab. D.

—□—

»Rodojubi«. Danes se ponovno vprizori zabavna satirična komedija Sterija Popoviča »Rodojupci«. »Rodojupci« so živa slika irazoološkega rodojupstva in patriotizma. Komedija je žela vsakikrat obilo smeha. Predstava se vrši za ab. E. kjer je še več vrst dobrih parternih sedežev in lož na razpolago.

»Umetniška kri«. V četrtek, 15. nov. se vprizori učinkovita Eysterjeva pocesta »Umetniška kri«. Ab. D.

Kultura in umetnost

x Knjige Slovenske Matice so dospole. Mariborski člani naj jih dvignejo pri poverjeniku g. R. Pleškoviču (Strossmayerjeva ulica 26) proti doplačilu 10 D in poštini 1.30 D. Obenem se bo polirala članarina za leto 1923 v znesku 30 D.

x »Jadranska Straža«. Prejeli smo 11 številko »Jadranske Straže«, ki izhaja v Splitu kot službeno glasilo znane organizacije istega imena. Kakor prejšnje številke, tako ima tudi novembarska številka zelo bogato in zanimivo vsebino. Na prvem mestu je slavnosten proglas, da je kraj Aleksander imenoval prestolov. naslednika Petra za pokrovitelja »Jadr. Straže«. Nato sledi Alfrevičev članek povodom otvoritve pomorske vojne akademije v Gruziji. Mar. piše o napadu angloških obalnih motornih čolnov na Kronstadt. Nekaj zgodovine nudi članek »Mornarica n staro doba. Zatem sledi nek »Listak«, »Avijatika«, »Razne vestice«, »Društvene vesti in imenik članov«. Poseben del časopisa tvorijo lepo izdelane ilustracije. Papir je finejši kot ga imajo drugi listi, tisk dober. »Jadranska Straža« se polagoma širi tudi pri nas, zaslužila pa bi, da bi jo imeli vsa slovenski hiši in v vseh kavarnah, gostinah itd. Naroda se v Splitu.

Objave.

§ Mariborski blokop. Jutri v četrtek, petek, soboto in nedeljo se predstavlja »Hanice pot v nebesa«. Prekrasni film po motivih Gerharta Hauptmanna. V glavni ulogi krasotica velika umetnica Margareta Schlegel.

§ Instrukcije za višjo in nižjo gimnazijo daje reven osmošolec. Naslov pove iz priljubljenosti uprava »Taborec«.

Mariborske vesti.

Maribor, 14. novembra 1923.

m Italijančevanje po naših ulicah. Piše nam prijatelj: Včeraj, na dan ralske pogodbe, sem na pohodu po mariborskih ulicah posebno težko občutil sramoto, da se po naših ulicah toliko italijanaši. Tako sem nalezl včeraj poleg drugih na dve gospodični iz Jadranske banke, izmed katerih je ena hči celo visokega drž. funkcionarja, ki sta junsko brbrali v jeziku dvatisočletne kulture. Ko sta me pogledali v bližini, sta hitro preokrenili, češ, zdaj pa morave že slovenski govoriti. Ali ni to sramota? Na eni strani nemškutarenje, na drugi italijančevanje, in pri tej mlačnosti bi naj Maribor postajal jugoslovanski?

m Pasanti mariborskega glavnega mostu prosijo pristojne oblasti, naj bi poklicanim varstvenim organom dale napovedi, da pazijo na enačnost. Vgnezdila se je namreč grda razvada, da se takozvana vdolbine na mostu porabljajo kot stratišča, česar bi se tako iz sanitarnih kakor iz estetskih razlogov absolutno ne smelo dopuščati.

m Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev (Zveza), podružnica Maribor, sklicuje za četrtek dne 15. tm. ob 20. uri v Veliki dvorani Narodnega doma javni društveni shod. Poročila g. Rade Jančevića, tajnika centralnega odbora iz Beograda.

m Mariborsko gasilno društvo si je nabavilo zopet novo brizgalnico, namenjeno predvsem za pomoč okoliških občin, ki si pri današnji draginji same ne morejo nabaviti potrebnega novega in modernega gasilnega orodja. Mariborsko gasilno društvo je že neštokrat prišlo na pomoč bližnjim in oddaljenim občinam in je bilo s svojo moderno opremo vedno najsigurnejša pomoč pri požarih. Zato tudi upravičeno pričakuje, da bodo zlasti okoliške občine in posestniki ter velepodjetja prispevala s prijemnimi zneski v svrhu kritja dolga, ki si ga je nakopalo društvo z nabavo nove brizgalne.

m Restavracija »Narodni dom« ima na razpolago okusno renoviran salon, lepo opremljen sobe za klube in obnovljeno klet. Izredno pristna domača vina. Abonenti se sprejemajo po 20 Dinarjev dnevno.

m Ravnatelj Kern umrl. Ravnatelj mestne klavnice g. Kern, ki je dolgo časa bil na bolniški postelji, je 13. t. m. umrl.

m Katolik — ali brez konfesije? Pod tem naslovom smo v nedeljskem »Taboru« konstatirali, da piše v uredništvu katoliške »Straže« poleg duhovnika Goleca tudi g. Tone Gmajner, ki se je začel s svojega komunističnega prepričanja — torej še pred nekako dvema leti — izdajal pred sodiščem za brezkonfesionalca, sedaj kot urednik »Straže« pa naenkrat za katolika, ne da bi kedaj čital o njegovih vrnitvi v naročje katoliške cerkve. Na ta naš očitke je objavil g. Gmajner v zadnji »Straži« sledečo pravilno izjavo: »Sporočilo. Dokazite mi konvertitstvo ali se pa dajte a naslovom nori lažnjivci, ki ga dajem pošiljalcem in priobčevalcem bedastoče v včerajšnjem »Taboru.« Tone Gmajner. G. Gmajner kaže skoro talente predvojnih diplomatov: v enem stavku mnogo ali vse ali tudi nič povedati. Lahko se namreč tudi tako, da g. Gmajner sploh ni nikdar stopil iz katoliške vere ali da se vedno ni zopet katoličan. To pa zanjima gotovo tudi tisočere verne katolike SLS-arje, ker je znano, da po »Straži« ravno g. Gmajner poleg g. Goleca vlihi moralni bič in preganja neveroposebno iz brezbožnega učiteljstva. Mi torej svoje trditve obnavljamo. G. Gmajnerju pa je pristo, da se poslužuje pravice popravkanja po § 19. tisk. zak., ker »Tabor« ne uživa privilegija poslonške imunitete. Mi bomo vsak popravek vrgli v koš, uakar je g. Gmajnerju odprla sodna pot, kjer bomo izvedli za svojo trditve dokaz resnice na podlagi sodnih aktov. Opozorjamo škofa dr. Karlina, da zasleduje potek te velezanimitve sfer, in seve tudi urednika »Glasnika Srca Jezusovega.«

m Mestno kopališče je izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu odprto. Parna kopeli je ob sredah in petkih za dame, ostale dni za gospode. Občinstvo se opo-

zarja, da mu v prvih kopelnih dneh ni treba čakati na kopeli. Kopališče je odprto od 10. ure do 19. popoldne, blagajna pa do 18.

m Regulacija mesta med Dravo in Koroško cesto-Glavni trg. V smislu sklepa občinskega sveta z dne 7. maja 1923 se je izdelal pri mestnem stavbnem uradu regulacijski načrt za bodočo zazidavo mestnega dela med Dravo in Koroško cesto-Glavni trg na eni strani in Dravska ulica-Pristaniška ulica na drugi strani. Regulacijski načrt je razgrnjen v mestnem stavbnem uradu, Koroška cesta I. II. nadstropje, od 14. do 29. t. m. ob delavnikih od 9. do 12. ure interesentom v vpogled.

m Učitelj daje začetnikom violinski pouk. Ponudbe na upravo pod »Hiter uspeh«.

m Mitijonsko tihotapstvo odkrito v Mariboru. K včerajšnjemu poročilu smo prejeli od obmejne policije pojasnilo, da je bila brzovjavka zagrebške policije odposlana tukajšnji obmejni policiji, ki je pravzaprav tihotapstvo razkrila in izročila zadevo carinski oblasti. Brata Beraha se nahajata v zaporih, se preiskava proti njima nadaljuje. Kolikor izvemo, obstoja tudi sum, da sta zapletena v špijonažo.

m Ponesrečen splavar. Te dni so prepeljali v tukajšnje bolnico 23 letnega splavarja Antona Dogovnika, ki mu je zlomilo desno nogo pod kolenom. Dogovnik je v Bresternici nalezal tes na splav, pri tem pa mu je padel na nogo težki ploč in mu jo zlomil.

m Preprič v dravski vojašnici. Dne 12. t. m. se je ruski kapetan Maks Babič, star 35 let, v dravski vojašnici preprič s svojimi tovariši. Preprič je bil tako ljut, da so začeli govoriti tudi bajoneti. Babič je dobil rano na levi strani čela. Rešilni oddelček ga je prepeljal v vojaško bolnico.

m Knjige, leposlovje in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom I.

m Najdeno truplo gostilničarke Stramlitsch. Truplo gostilničarke Stramlitsch z Glavnega trga, ki je, kakor smo poročali, 9. t. m. zvečer izginila čez Pobrežje neznano kam, so potegnili 13. t. m. pri Borju v pujskem okraju iz Drave.

m Klobuk zamenjan je bil na Martinovem večeru v Narodnem domu g. J. Kejžarju v garderobi. Kdor ga ima, naj ga prinese lastniku v stanovanje (Aleksandrova ulica 35/L), kjer dobi svojega.

m Apel usmiljenim srcem. Na nogi in roki pohabljeni mladenič, Jožef Supane, čigar mati je bila 1. 1919 ustreljena in ki je danes brez stalne strehe, hrane in drugih sredstev za preživljanje, prosi usmiljena sea, da mu kdo daje kosilo in stalno prenočišče.

m Opozorjamo na današnji oglas trdke Ivan N. Adamič, katera je na novo uredila poslovne prostore v lastni hiši, Vetrinjska ulica 20. Radi njenih prvovrstnih izdelkov in solidnosti trdke toplo priporočamo.

Sokolstvo.

F. Č.

Sokol, kdo si — in kaj hočeš?

(Dalje).

25. Sokolstvo hoče dati svojemu rodu telesno in duševno svobodo, stare človečanske pravice, kakor pravi sokolska pesem: »Hajdmo mi Sokoli, v boj za stara pravda«.

»Stara pravda« je odmevala po naših gričih in gorah že za kmetijskih uporov proti grajščakom. Znano je, da so bili naši pradedje v davnih, davnih časih neodvisni, svobodni. Imeli so svoje pravice ali prava (pravdo), živeli so v časih — »ko pristo si je volil narod vero in postave«. Ko so pozneje prišli pod frankovsko-nemški jarem, ko so jim tujei pobili njihove starešine in kneze, podelili obširna zemljišča saksonskim in švabskim grajščakom in samostanom, naselili po naši zemlji nemške grofe, kojim so morali kmetje sezidati orjaške gradove, jim dajati desetino in hoditi na tlako, so pripovedovali naši dedje s tu-

robnim spominom svojim sinovom in hčeram o starih, boljših časih. Ustno izročilo je ohranilo vnucom spomin stare slave in svobode, starih pravic in vedno jasnejše in jasnejše je rastla želja, hrepenenje, obupni klic po stari pravdi. Stari urbarji so neme priče krvavih bojov našega kmeta proti tujeem-grajščakom, grozne priče strahotnih, a pravičnih bojov za staro pravdo proti krivici in nasilju. Ljuti so bili boji, a zastoj je tekla naša kri. Stare pravde ni bilo. Naš narod ni dobil pravice; niso mu dali da bi imel kosček zemlje pod milim solncem, ki ga je Bog ustvaril za vse narode, da bi lahko v miru in sreči — v svoji stari pravdi — obdeloval svojo grudo in redil svojo družino. Nihče se ni zmenil zanj, nihče ga ni branil.

Prišlo je leto 1848. Burgo leto, leto revolucije in vstaje. Že so mislile duše robov, da je napolnil oni veliki trenutek — stara pravda, svoboda — a ni je bilo. Grajski bič je sicer prenehal, a začel je udarjati drug. Jarem se je le preložil z ene rame na drugo. Stare pravde ni bilo. Prišel je zato Tyrš in ustanovil Sokola. Tyrš je hotel narod rešiti, hotel mu je viliti v dušo duha revolucije, dati mu smer in polet pod veliko solnce Svobode; tudi Tyrš je bil torej upornik, bojevnik stare pravde. Prišla je svetlovna vojna in Sokoli ter milijoni so korakali v boj, v smrt za staro pravdo. Končana je vojna, a prave stare pravde še ni. Nismo še popolnoma svobodni.

Sokolske čete še vedno pojejo: Hajdmo mi Sokoli — v boj za stara pravda! Korotan in Istra, nemoj tugovali... In tudi pri nas še ni vse tako, kakor bi moralo biti. So rane, ki jih je treba ozdraviti. Sta še nered in krivica, ki jih je treba odstraniti. Ne samo kričati in zahtevati od drugih, da kričajo: Živela Jugoslavija! — zraven pa na eni strani razkošje, uživanje do blaznosti, na drugi pa pomanjkanje, beda in siromaštvo. — Masaryk je rekel: »Dajte narodu kruha, pa bo ljubil domovino!« Enake dolžnosti, enake pravice! Jugoslavija je dovolj velika in bogata, da lahko redi vse svoje sinove in hčere, da jim lahko pošteno življenje za pošteno delo. Bratje in sestre! Uničiti bi treba egoizem v narodu. Začnimo pri sebi, da ga izbijemo tudi drugam! Hajdmo mi Sokoli! Stara pravda kliče.

Blagostanje in procvit celega naroda, ne samo posameznikov! Razredčene so naše vrste po krvavi vojni, zrahljana je naša morala in nas, bratje in sestre, je poslalo Sokolstvo med narod, nam velja v prvi vrsti Krekova oporoka: »Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda, mislite vedno, kako boste združeni vse svoje moči, vse svoje zmognosti, vso svojo ljubezen in vse svoje sile posvetili jugoslovanski državi za njen procvit!«

26. Posebni znaki pravega sokolskega članstva so: telesna gibčnost in utrjenost, krepost in čilost, bratska ljubav, bistroumnost, usmiljenost, močna volja, disciplina — sploh plemenito srce. Dalje zahteva Sokolstvo od svojih članov, predvsem pa voditeljev: zatajevanje, požrtvovalnost, nesebičnost, skromnost in ljubezen do bližnjega.

Kakšno bodi sokolsko bratstvo v življenju? V življenju bodi bratstvo isto kakor v telovadnici, praktično. Pomagaj in podpiraj svojega brata ali sestro povsod in kjerkoli!

Sokolsko društvo v Mariboru naznanja, da se vrši telovadba moške in ženske dece, moškega in ženskega naraščaja članic (dijakinj) po sledečem načrtu:

Oddelek:	telovadi v	od	v telovadnici	vaditelj (ica)
Moška deca 6-10 let	torek—četrtek	17½—19	Zrinjski trg	Dekleva Janko
Moška deca 10-14 let	torek—petek	16—17	„	Dr. Maks Kovačič
Moška deca 6-14 Magdal.	četrtek—sobota	15—17	Magdalenska šola	Horvat
Ženska deca 6-10 let	torek—petek	14—15	Zrinjski trg	Leskovar Vida
Ženska deca 10-14 let	torek—petek	15—16	„	Peric Adela
Ženska deca 6-14 Magdal.	sreda—petek	15—17	Magdalenska šola	Lavrenčič Ivan
Moški naraščaj 14-16 let	torek—četrtek	18-30—20	Krekova ul. realka	Cestnik Pero
Moški naraščaj 16-18 let	ponedeljek—petek	18-30—20	„	Dr. Ljudevit Pivko
Moški naraščaj 14-18 Obr.	torek—četrtek	20—22	„	Česen Ivan
Ženski naraščaj 14-16 let	sreda—sobota	17-30-18-30	„	Mačus Franjo
Ženski naraščaj 16-18 let	ponedeljek—četrtek	17—18	„	Kranjc Ljudevit
Ženski naraščaj 14-18 Obr.	sreda—sobota	18-30—20	„	Mačus Franjo
Clanice (dijakinje)	torek—petek	17—18	„	Kranjc Ljudevit

Z redno telovadbo se prične v ponedeljek, 12. novembra. Prosimo stariše, da pošiljajo svojo deca v naraščaj redno k telovadbi. — Mladinski odsek.

Kakšna zavest in plačilo čaka pravega Sokola? Njegova zavest in plačilo sta: da je delal dobro radi dobrega samega, da je po svojih moči koristil sebi, narodu, domovini, Slovaštvu in Človečanstvu.

Težka je naloga in veliko zahteva Sokolstvo od svojega članstva. V prvi vrsti pa so dolžni in poklicani sokolski apostoli, učniki sokolske ideje, da z žarnim in čistim plamenom razsvetijo temo in prižgo luč v naša srca. Pomisliti moramo, da stopajo v naša društva vedno novi člani(ce), ki še niso orijentirani v naši ideji, ki so še novinci in ki najprej gledajo na to, kar delajo drugi. In tam morajo biti starejši člani in voditelji vzor! Ti so jim takorekoč vrata, skozi katera bodo vstopili v Tyršev idejo ali katera se jim bodo za vedno zaprla, Ti so jim okno, ki se na stežaj odpre, da vidijo polet in cilj Sokolstva, ali pa okno, ki se jim zapra, da ga ne vidijo in ne razumejo nikdar.

Nam torej, bratje in sestre, ki smo slišali sokolsko besedo, jo razumeli in v srcu ohranili, veljajo te besede: Zatajujmo se! Žrtvuimo se! Vzdržujmo se! Premagujmo se! Ko smo stopili v sokolske vrste, pojdimo vase in poderimo v srcu predvsem žrivenik Bakha in Vencere ter postavimo na njihovo mesto oltar večnolepe Tyršev ideje! Naj se izraža naša skromnost in zadovoljivost, naše utrjevanje in zmernost v jedi in pijaci, obliki in nasladi! Odpovedujmo se, kajti potem smo močni in nepremagljivi! Naj bo naše življenje na zunanji in na znotraj, v telovadnici in v svetu posebljena sokolska ideja! Naj bo naše delo redno, vestno in natančno!

Poglej, brat, najprej sebe, ko greš v društvo, je li si bil natančen v svojem poklicu; si li storil to, kar si mogel storiti? Si li uravnal svoje delo tako, da nihče ni oškodovan, da nisi učinil nobene krivice ali škode svojem bližnjemu? Si nisi sedel za bogato obloženo mizo, ko so hodili mimo tebe lačni in raztrgani? Si nisi veseljačil in razmetoval denarja za pijače, ko so bili drugi žejni ljubezni, tvojega pogleda, tvoje roke?

Brat, ko prihajaš v društvo, imaš li čisto vest, da nisi ta dan iztisnil nedolžne solze svojemu sobratu ali sestri? Si li prepričan v srcu, da nisi nikomur storil nič najmanjše krivice ali zla? Se li vprašaš, predno stopiš v sokolsko telovadnico, med brate: »Sem li danes kaj storil za dobrobit trepetih, ponižanih in razžaljenih? Sem li napravil vsaj trohico, vsaj atomček, od katerega bi imel korist posameznik in celota?« Si li hvalil svoje delo in se pobožno trkal na prsa ali si molčal in šel dalje? Si li želel škodo bratu ali človeku, ki ni tvoj priatelj, ali si mu zavidal? Si li poravnal in povrnil škodo, gnetno ali moralno, ki si jo mogoče napravil kedaj sočloveku, predno si stopil v sokolsko telovadnico, da učiš druge? Si li pokazal sokolski pogum in vztrajnost, premagovanje in samobohvanje, ko te je strast vlekla v blato? Si li padel ali si se obdržal? In če si padel, si se li očistil, ali se hočeš očistiti? Si li prepričan, da nisi ničesar učinil, kar bi škodovalo tvojemu telesnemu zdravju? Si li prepričan, da nisi oskrunil sokolske časti in Tyrševoga imena, čigar učence si in čigar apostol hočeš biti? Se li zavedaš, da gledajo bratje in sestre na te, da se ne delaš sa-

Težko je gledati njih sredi najbolj-
ših travniških leg! Naša dežela je živi-
norejska dežela. Kot taka potrebuje da-
sti krme. Če hočemo dohodke živinoreje
dvigniti, moramo gledati, da dvignemo
tudi pridelovanje potrebne krme. Sprtlo
pomankanja travnikov moramo potreb-
no krmo tudi na njihah pridelovati! Ob-

stoječe travnike bi morali pa varovati in izboljšavati! To velja zlasti na celokupnih posestvih, ki imajo travniške lege. Tam naj se skuša z dobrimi obdelovanjem in gnojenjem vplivati na to, da se njivski pridelek tako dvigne, da ne bo treba travnikov preoravati. Po drugi strani naj se pa tudi travniki tako gnoje, da bo dosti pridelka. Zamemarijeni travniki naj se popravijo, da jih ne bo treba zaradi pičlih kosov preoravati in njive.

Ne zatirajmo tedaj travnikov po legrah, ki so za travnike namenjene. Po drugih krajih delajo raje nasprotno in predelujejo njive v travnike, da si na ta način zagotovo potrebno krmo za živino. Ne rečem, da jih dajmo posnemati, če nimamo dosti zemlje in priprave lege, opozoriti pa moram na to, da smo previdni z nasprotnimi ravnanjem, če nismo v to po gospodarskih prilikah prisiljeni. Njivski pridelek se dajo še povsod dvigniti z močnim (intenzivnim) poljedelstvom in je po takih krajih, kjer je malo travnišine, iskati predvsem tega izhoda. Travniki naj se pa ščitijo in po možnosti zboljšujejo!

Zapostavljena kravjereja.

Kjer ni ugodne prilike za prodajo mleka, tam je kravjereja povsod slaba. To vidimo posebno v krajih, kjer se pečajo gospodarji z rejo volov. Tam je kravjereja več ali manj povsod zapostavljena. Ljudem je vseeno, ali molzejo krave kaj več ali kaj manj mleka. Kadar je več mleka pri hiši, pridejo naravnost v zadrego, ker ne vedo z njim kaj početi. Glavno jim je pri tej reji, da dobe od vsake krave po enega teleta na leto, če le mogoče junčka, da ga privežejo in obdrže za rejo. Ker nimajo po teh krajih kmetovalci neposrednih koristi od mlekarstva, zato je kravjereja polovičarska in slaba.

Te razmere bi se na mah obrnile, kakor hitro bi se našla prilika za ugodno prodajo mleka. Marsikje bi se dala ta prilika ustvariti, če bi si prizadeti živinorejci podali roke in bi se lotili skupne oddaje mleka, ali pa če bi se strnili v primerno mlekarstvo organizacijo. En sam živinorejec ne more tega doseči. Kakor hitro se pa zbere mleko cele vasi ali od več vasi skupaj, se da pa mleko veliko lažje v denar spraviti, bodisi da ga prodamo v bližnje mesto ali pa, da ga porabimo zadržnim potem za izdelovanje sirovega masla, sira itd.

Kakor hitro pojde mleko gladko v denar, pa se bo vsa kravjereja na bolje obrnila. Vsak bo hotel rediti dobro molzno kravo in jo bo tudi bolje redil in krmil kakor do sedaj. Ob ugodni prodaji mleka se bo vsak rad odločil za pokladanje močnih krmil, ker se mu bo tako krmiljenje izplačalo. Dekler pa nima ugodne prilike za prodajo mleka, toliko časa mu tudi ni leželo na tem, da bi krave kaj več molzele in da bi se zaradi tega bolje krmile. Skušajmo tedaj tudi po teh krajih, kjer je kravjereja zaostala, povzdigniti mlekarstvo. Skušajmo mleko zadržnim potem v denar spravljati, naj si bo na ta ali drugi način. Kakor hitro se nam to posreči, pa bo ustvarjen najvažnejši pogoj za napredek naše kravjereje.

Pri malem posestniku nastane poleg tega še drugo vprašanje, namreč to, če bi ne kazalo, da se povzdignejo dohodki kravjereje tudi s tem, da jih vprezamo in da z njimi delamo. Na ta način bo kravjereja največ pridobila in največ nesla. Sigurno bi ne bila v tem slučaju tako zapostavljena kakor je danes, ampak bi zavzemala prvo mesto v kmetijski živinoreji. Spodbudne vzglede za to imamo v St. Jurju ob juž. žel. itd. Posnemajmo jih!

Kmetijski pouk po deželi.

Oddetek za kmetijstvo priredi v drugi polovici meseca novembra sledeča predavanja na Štajerskem in v Prekmurju: V nedeljo, dne 18. nov.: 1. Cirkevce, o boleznih rastlin, Zupanč J.; 2. Oplotnica, o kletarstvu, Štamberger, 3. Križevci v Prekmurju, o poljedelstvu, Pavlica. — V nedeljo, dne 25. novembra: 1. Hajdina, o boleznih rastlin, Zupanč J.; 2. Hotiza v Prekmurju, o kmetijstvu, Vojsk; 3. Gradišče v Prekmurju, o živinoreji, Pavlica.

POSPEŠEVANJE UMNEGA KMETIJSKEGA STVA.

Velik pogrešek bi bil priporočati le umetna gnojila kot edino in popolno sredstvo za zvišanje poljskih pridelkov. Umno uporabljena umetna gnojila so res v stanju nam mnogo koristiti; toda iz tega ne smemo sklepati, da popolnoma zadostuje če jih kratkoma potresemo po njivi in s tem da je že vse delo končano.

Pri kmetijskem gospodarstvu se moramo še bolj nego drugod posluževati vseh sredstev, da zvišamo ali celo podvojimo sedanje slabe žetvene pridelke.

Da bi nam umetna gnojila mogla učinkovati v polni meri, moramo pri njih rabi upoštevati še sledeče: temeljito obdelovanje zemlje, raba hlevskega gnojja, primerno kolobarjenje (plodored), odбира semenja ter pravilna in pravočasna izvršitev vseh del. Če ne upoštevamo vseh teh činjenic, potem bo tudi učinek umetnih gnojil znatno zmanjšan.

Da bi se kmetovalec poučil o vsem tem, kar mu je pri umnem kmetovanju treba znati, je Delegacija proizvajalcev čiliskega solitra dosedaj izdala že večje število pončnih knjižic, napisah od najboljših praktičnih strokovnjakov, v katerih je jasno in razumljivo razloženo pravilno gnojenje naših najvažnejših kulturnih rastlin. To zbirko je Delegacija v zadnjem času dopolnila še s sledečimi izdajami:

»Uzgoj maslina« (gnojenje oljke) od N. Morovića, ravnatelja kmetijske šole. Knjižica je tiskana v hrvatskem jeziku (latinita) in je v prvi vrsti namenjena primorskim krajem, kjer gojijo oljke. Pisana je poljudno in je lahko razumljiva vsakemu kmetovalcu.

»Ratarstvo« (Poljedelstvo) II. izdaja od Antona Skovralja (hrvatski tisk - latinita). Knjižica je napisana s posebnim ozirom na podnebne kmetijske razmere v Dalmaciji, Hercegovini in Črni gori, toda koristila bo tudi poljedelcem vseh krajev naše države posebno kar se tiče borbe proti suši.

»Spravljaj gnoje« od B. Milutinovića (II. spopolnjena izdaja srbsko-cirilica). Izmed največjih pogreškov, ki jih dela večina naših kmetovalcev, je gotovo slabo izkoriščanje hlevskega gnojja in gnojnice. Ta knjižica nam pojasni zbiranje gnojja, pravilno ravnanje z njim, njegova raba in kako se njegov učinek spopolni z umetnimi gnojili.

»Zakon minima« je barvana stenska slika (50 krat 34) s slovenskim tekstom. Ta slika je predvsem namenjena kmetijskim šolam, kmetijskim podružnicam, zadrugam, čitalnicam, kmetijskim učiteljem in učiteljem osnovnih šol ter predstavlja osnovni zakon o prehrani rastlin.

Ta in prejšnja izdaja dobi brezplačno vsak kmetovalec, ki se obrne na Delegacijo proizvajalcev čiliske salitre (Beograd, Poenkareva ul. 37 ali pa Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 16-I.).

g Krediti za kmetijstvo v Sloveniji. Finančni odbor je razpravljal 12. t. m. proračun ministrstva poljoprivrede in voda. Rednih izdatkov za Slovenijo je predvidenih 8.942.700 Din izrednih 14 milijonov 823.139/50. Za regulacijo Save, Mure, Drave, Kamniške Bistrice, Savinje in Ljubljane je predviden kredit 2 mil. Din.

g Za izvoz našega vina. Slovenski vinogradniki so predlagali vladi željo, da se prigodom revizije trgovinske pogodbe z Avstrijo pridelki tudi ekspert za vinsko industrijo, da se na temelju teh pogajanj omogoči prodaja naših vin na avstrijskih tržiščih. V predlogu navajajo, da se o prodaji naših vin ne vodi točnega računa in da se bo vinska kriza le še povečala, dokler ne pride do popolnega poloma.

g Kongres gospodarskih organizacij se viši 22. novembra v Beogradu. Prometno ministrstvo je dovolilo delegatom polovično vožnjo za dobo od 20. do 28. t. m.

g Svilorejstvo v Vojvodini. Letos je bilo v Vojvodini 5890 čdogiteljev sviloprejkinih bub. — Proizvedlo se je 69.740 kg svilenih kokonov. Murvičnih sajenic za obnovo je preko 4 milijone.

TRŽNE CENE.

Svetovni žitni trg.

Razpoloženje na vseh važnejših svetovnih žitnih trgih je bilo prošli teden zelo mirno. Na severnoameriških tržiščih so v početku tedna cene nekoliko oslabele, koncem tedna pa se zopet okrepile. Vidne zaloge pšenice v Zedinjenih državah so po zadnjem izkazu mnogo manjše nego v predhodnih letih, radi česar obetajo, da cene pšenice v Ameriki kljub velikim svetovnim prebitkom ne bodo znatneje nazadovale. Isti je položaj v drugih žitih. Če se pa bo rasko žito pojavljalo na svetovnih trgih še nadalje v isti meri kakor doslej, bo to pritisnilo brezdvomno tudi na ameriške cene. Od 1. januarja do 12. oktobra t. l. je izvozila Rusija skupaj 719.000 ton žita, največ v Nemčijo, Dansko, Holandsko in Francijo. V zadnjem času je sklenila Rusija zopet večje izvozne zaključke v pšenici za Francijo. Na svetovnih tržiščih se je opažalo prošli teden že manjše povpraševanje, znak, da se je konzum za dalje časa kolikor toliko preskrbel. Ponudbe so še bile celi teden prilijne. Razmere na domačih tržiščih se razvijajo v znamenju pomanjkanja denarja. Prodaja se včasih tudi pod ceno, samo da se pride do denarja. Cene blaga na kredit so višje. Sklep Narodne banke, da se ostane pri politiki deflacije, ima za posledico večjo ponudbo in zato slabljenje cen, zlasti v pšenici in turščici. Radi lepe jeseni se jesenski posevki razvijajo povoljno ter obetajo za prihodnje leto zopet dobro letino, kar deloma tudi pritiska na cene. Izvoza v prošlem tednu ni bilo, dasiravno se je naša moka ponujala na primer na dunajskem trgu ceneje nego ameriška. V glavnem so se gibale cene v prošlem tednu nastopno: Pšenica se je ponujala v početku tedna po 330 Din, a pod konec po 320 Din postavno baška postaja. V Slavoniji in Sremu je bilo blago dražje nego v Bački, dasi je baška pšenica boljše kakovosti. Moka v baških mlinih je oslabela tekom tedna od 530 na 520 dinarjev. Na zagrebškem tržišču so prodali trgovci nekaj vagonov moke pod ceno, samo da so prišli do denarja. Turščica se je tržila največ nova po okrog 225 Din. Stara turščica se je ponujala po 240 do 245 Din franko vtovorna postaja. Oves v Slavoniji cene ni izpremenil, zato pa v Bački, kjer je padla cena na 230 Din na vtovorni postaji. Otrobi so se zaključevali po 130 Din pariteta Bačka. Radi pomanjkanja denarja bodo razmere na naših tržiščih vedno napetije in cene za blago, ki se plača takoj, bodo po vseh izgledih še dalje slabele ne glede na ocenjevanje dinarja na zunanih denarnih tržiščih.

Žitni trg. Dne 13. novembra so bile v Zagrebu sledeče cene: pšenica 315, koruza, bačka, stara 240, oves, besanski 220, moka št. »0« 525 Din za 100 kg. Cene so padle.

Trgovina, obrt in industrija.

Trgovsko gibanje v Sloveniji. Prvo jugoslov. pirotehnično tovarno je ustanovil g. Janko Bova v Celju. — Novo manufakturno trgovino sta ustanovila Brulc & Cerne v Celju, novo trgovino s lesom Kristijan Dobnik in drug v Celju. Spedicijsko in informacijsko pisarno »Kompas« v Celju sta ustanovila Drago Gobec in Fr. Jošt. Trgovino s cementom, apnom, opeko, lesom, ogljem in premogom pa A. Oswatitsch in R. Dejak. Trg. zadruga »Sloga« v Celju prevzela gg. Dežman in R. Wagner. V Ptuj sta dr. Fürst in V. Baebler ustanovila veletrgovino z vinom.

Vse industrijske, obrtne in trgovske tvrdke opozarja trgovski in obrtniška zbornica v Ljubljani, da stopi v veljavo z dnem 15. novembra 1923 nov zakon o izmenah in dopolnilih v zakonu o takсах in pristojbinah, po katerem je kolkovati prošnje za izstavitve uvoznih in izvoznih potrdil, nadalje svedoče o izvoru, potrdil o protokolaciji itd. s kolkom za 5 Din (doslej le 3 Din) ter potrdila sama pa s kolkom za 20 Din (doslej le 10 Din). Prosilci naj torej prilagajo pričeni s 15. novembrom 1923 k 5 Din kolkovanjem prošnjam še 20 Din v kolkih za vsako potrdilo. Zbornična taksa za vsako potrdilo po 5 Din ostane še nadalje ista in jo je prilagati prošnjam v gotovini.

g Zaščita mlinske industrije. Ministvo trgovine in industrije namerava uvesti uvozno carino na tuje mlinske izdelke radi težkega položaja, v katerem se nahaja ta industrijska panoga pri nas.

g Zlatarka, ujedinjene tvornice zlatnine in srebrnine, ki ima delniško glavnico 3 milj. Din, je končala poslovno dobo 1922/23 527.440 Din dobička.

g Za razširjenje splitske luke. V pondeljek je dospel v Beograd splitski župan dr. Tartaglia. Upozoril je mero-dajne činitelje, da Split ne bo imel mnogo koristi od proge Gračac—Knin, z katero dobi zvezo z zaledjem in katera je sedaj v gradnji, ker na eni strani splitska železniška stanica nikakor ne more zadovoljiti potrebam novega prometa, na drugi strani pa je splitska luka nedograjena in zapuščena. Svoječasno je bil dovoljen kredit za ureditev plitske in Šibenške luke, pa je bil porabljen drugod. V času, ko se pretrsa državni proračun, hoče dr. Tartaglia izposlovati kredit za najnujnejše razširjenje splitske luke, predvsem za zgraditev skladišča in enega mola.

g Naredba carinarnicam za čim hitrejšo carinjenje blaga. Generalna dir. drž. železnice je obvestila generalno direkcijo carin, da poedine carinarnice brez vsakršnih razlogov zavlačujejo pregled blaga in s tem zadržujejo vagone, vsled česar nastaja državi velika škoda. Zato je gen. direkcija carin poostрила svojo naredbo, da se vse blago, ki je v tujih vagonih, mora takoj cariniti in spisi po izvršeni carini oddati žel. postaji, ki je prevzela dolžnost odpreme.

Pomanjkljivo naslavljanje poštnih pošilk.

Na pritožbe zasebnikov zlasti pa trgovcev proti dostavljalcem, da se jim pošne pošiljke zakasnjeno dostavljajo, je direkcija izvršila preiskavo in ugotovila, da je vzrok zakasneni dostavi ponajveč pomanjkljivost naslovov na poštnih pošilkah.

Da se bodo mogle pošiljke brez zakasnitve dostavljati in, da bi take pritožbe prenehale, opozarjamo občinstvo na naslednja pravila:

Naslovni kraj naj bo napisan na naslovni strani pošilk vedno v spodnjem desnem kotu z velikimi razločnimi črkami in s polnim imenom brez okrajševanja.

Če je pošiljka naslovljena v večji kraj, je treba označiti v naslovu ulico, hišno številko in če mogoče tudi nadstropje in številko vrat.

V naslovih na podnajemnike in služinčad, je treba pristaviti tudi ime najemnika ali gospodarja (delodajalca). Trgovcem in obrtnikom priporočamo, da nabijejo na vrata trgovine ali delavnice tablico, na kateri naj bo napisano, kje stanuje lastnik, zato, da se mu nujne pošiljke (ekspresne pošiljke in brzogavke) ob nedeljah in praznikih po noči in sploh vsak čas, kadar je trgovina ali delavnica zaprta, lahko na dom dostavijo.

Če je naslovni kraj pošiljke malo znan, je treba označiti županijo, okraj, je, srez ali okraj, na pošilkah v inozemstvu pa vselej vsaj državo.

Ako v naslovnem kraju ni pošte, je treba napisati vselej zadnjo pošto. Na pošiljke v kraje, katerih je več enakega ali podobnega imena v državi, je treba vselej zapisati predel države ali pripisati kako drugo primerno natančnejše določilo n. pr. Koprivnica, Hrvatska, Koprivnica pri Brezicah ali Koprivnica okraj Brežice.

Če je v naslovnem kraju več oseb istega imena in priimka, je potrebno, da se napiše poleg imena in priimka tudi še poklic ali kaka druga natančnejša označba prejemnika, n. pr. mlajši, starejši, Petrov itd.

Na pošilkah za vojake je treba dodati imenu in priimku tudi številko vojne edince, pri kateri služi naslovnik.

Pri pisemskih pošilkah je dobro, da napiše pošiljatelj nad naslov ali na zadnjo stran pošiljke svoj natančni naslov, zato da se mu pošiljko lahko takoj vrne, če se ne more dostaviti.

Naslov pošiljatelja pa mora biti tako napisan, da ne bo nobenega dvoma, kdo je pravzaprav prejemnik pošiljke.

Razno.

Dom slepih »Kralja Aleksandra« v Zenunu. Ministrstvo soc. politike je izdalo poročilo uprave o delu in napredku tega doma od njegove ustanovitve pa do danes v posebni knjižici. Dom obstoja od 1. 1917 in je bil osnovan v Bizerti, odkoder se je že 1. 1919 na spomlad preselil v domovino, v Zenun. Knjižica opisuje zgodovino in organizacijo zavoda. Združeni so z raznimi strokovnimi šolami za slepce, otroke in odrasle. Tudi slepi invalidi so v njem nameščeni ter so bili iz šolani doslej 103 slepi invalidi kot ščetkarji, opančarji, plotarji, metlarji itd. Od teh jih je 40 iz Srbije, 5 iz Črne gore, 5 iz Bosne in Hercegovine, 2 iz Dalmacije, 24 iz Hrvatske in Slavonije, 4 iz Slovenije, 16 iz Vojvodine in 7 iz Rusije.

Podprimo
Jadransko Stražo!

H. Jurančič

Nekaj misli o aplavzu.

V »Taboru« je nedavno nek gospod nekral našo publiko, da premalo aplavža ter s tem kaže premalo smisla za umetnost in spoštovanja do umetnikov. Dajje pravi, da vsak čevljar rad sliši pohvalo, kako pa še le umetnik. Skoro

izgleda, kakor bi umetnik ne bil družega, kakor navaden rokodelca, ki dela samo zato, da si zasluži kruh in da nekoga lepega večera doživi aplavz v koncertni ali gledališki dvorani. To po mojem mnenju niso pravi pojmi. Umetnik ustvari umotvor zato, da zadosti potrebi svoje ustvarjalne sile. Publika pa, ki uživa umotvor, bi pač avtorju in umetniku na odru boljše ustregla, če bi po izvajanju strmela v nadzemski svet umetnosti ter zrla z odprtimi očmi, ušesi in usti, kakor pa da že nestrpno pričakuje konca ter pripravlja roke, da aplavdira. Razumljivo je, da pri kakšni napeti drami v gledališču ni navdušenega aplavza, ker obiskuje dramo po večini publika, ki gre iz notranje potrebe v gledališče, ne pa samo zato, da podpira kulturni inštitut. Mislim, da resen igralec-umetnik ne zameri publiki, ki ne aplavdira. Gotovo ga še celo veseli, da je s svojo poglobitvijo drame prisilil tudi publiko, da čuti z njim. Raditega je tudi umljivo, da je včasih pri kakšni globoki drami grobna tišina med predstavo, pa tudi v pavzi se vidi na obrazih da so ostali sledovi globokih misli v duši, in tako ne čuti potrebe dati zanjega izraza v aplavzu, ker se ne sklada z notranjostjo. Aplavz je že, če premo-trimo iz psihološkega stališča, zunanji izraz veselja in tako ne more biti izraz pri uživanju umetnosti. Uživanje umetnosti je podobno goreči pobožnosti vernika v cerkvi, kateri strmi zamaknjen v molitvi. Seveda je ta pojav možen sa-

mo pri publiki, ki umotvor umetniško uživa ter to uživanje pušča v njeni duši svoje odtise. Psihološko utemeljeno je, da ta publika ne bo nikdar burno aplavdirala, ampak se bo zunanji izraz kazal nehotno na njenem obrazu in v njenem obnašanju. Tako lahko pričakujemo, da bo avtor umotvora imel večje zadoščenje, ker bo prepričan, da je uplival na psiho publike tako kot je hotel, nego, če je aplavz podoben mogočni toči in dežju. Zato ne propagirajmo aplavza, ker se ta šport pri nas še preveč goji in kaže včasih preveliko nezmožnost za u-

metniško uživanje. Naloga vseh naših kulturnih inštitutov pa je, da gledajo strogo na to, da publiko vzgajajo v tem smislu, da bo umetnost uplivala in pušila odtise v notranjost, ne pa samo trenutno na zunaj.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

P U H
in 2444
perje
po nizkih cenah vedno v zalogi pri trvdki
K. Worsche, Maribor
Gospodarska ulica 10

Pristopajte
k Jugoslovnski
Matici.

Kar je dobro ne
more biti najceneje!

ZLATOROG-MILO se izdeluje le iz najboljših sirovin, je torej za vsako perilo največje koristi. Brez truda naredi perilo snežnobelo, kljub neznatni porabi. V vsaki trgovini lahko dobite ZLATOROG-MILO! 2435

Mala oznanila.

Kavarna Central išče za takoj kavarniškega vajenca iz boljše hiše. 2550

Odda se soba s hrano Strossmayerjeva ul. 13/L. 2543 2-1

Soba, 3 minute od juž. kolo-dvora, mehlovana, s posebnim vzhodom, električne razsvetljave, z 1 ali 2 posteljama, se odda 2 gospodičnima ali gospodoma. Prednost gšč, učiteljske. Poizve se v upravi »Tabora«. 2548

Daleci, pozor! Močno trpež. čevlje od 700—720 K izdeluje in ima v zalogi Ivan Eirc, čevljar, Koroška cesta št. 1. 2543 2-1

Iščo se dve mobilirani sobi v bližini parka. Ponudba pod »3000« na upravo. 2547 2-1

Proda se vedel pomanjkanja prostora novo kompletne pohištvo za spalnico iz mehkega lesa. Vprašati vsak čas Aleksandrova cesta št. 157 a. 2551 2-1

Lep dobo ohranjen otroški voziček takoj na prodaj. Ciri Metodova ul. 18/L. nadst. tero. 2541 2-1

Lokal za pisarno na Aleksandrovi cesti v bližini kolo-dvora, obstoječ iz 1—2 sob, najmem s 1. januarjem 1924. event. takoj. Lokalom v pri-litju dam prednost. Ponudbe na upravo »Tabora« pod »Pisarniški lokal številka 2546«. 2546 3-1

Proda se prav dobro ohranjena prevezna lokomobila z 30 HP radi preustrežne obrate. Stroj je iz tvornice: Henrik Lanz, Mannheim. Anton Hajni v Mestni, pošta Podplat, Slovenija. 2549 2-1

Proda se zelo po ceni 4 orala debelih nlijv blizu tovarne za dušik v Rušah. Pripravno za tovarne tik železnice. Pojasnila se dobe v trgovini Dobljeter, Tattenbachova ul. 3, Maribor. 2545 2-1

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna pestrežba. Vjekoslav Gjurni, Jurčičeva ulica 9. 1850

Prvovrstna čevljarska delavnica R. Monjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska pravila. Cene zmerno. Postrežba solidna. 1118

Enonadstropna hiša, neva, z lepimi kletmi, ter precejšnjim vrtom v Ljubljani, se zamenja za enake v Mariboru ev. tudi preda. Tozadevna natančnejša pojasnila se dobe v trgovini J. Baloh, Grajski trg 3. 2285 10-9

Prazne steklenice, stare od črnika, sidola, paviha, kupi vsako množino. Josip Reich, Gospodarska ul. 28. 2401 9-5

Lepa hiša z 5. sobami 4 kuhinje in velikim vrtom na prodaj. Cena 440.000 kron. Nasipna ul. 43, Božič. 2537 2-2

ter različno modno in galanterijsko blago nudi najceneje v veliki izbiri Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

A. VICEL Posteljno perje

Maribor, Glavni trg 5

trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robno. Na drobno 1386

puh
se dobiva pri
Franja Majer, Maribor
Glavni trg 9. 1346

Industrialci in obrtniki, pozor!
Razprodaja.

Radi reorganizacije in preureditve podjetja se bo dne 16., 17. in 18. novembra ugodno prodalo več raznih 2544 4-1

mizarskih in kovaških strojev

kakor razne stružnice, žage (Bandsäge), vrtni stroji, »Ajax« kladiva, »Becho« kladivo, »Topham« gater, kopirni stroji, raznovrstno orodje za kovaše, ključavnice, mizarje i. t. d.

Predmeti se lahko ogledajo že pred prodaje pri

Tvornici kola i industrija drvene robe d. d. Maribor (Tezno).

Ustanov. l. 1765

Gospodarska ulica 22

Največja izbira modernih

Moških klobukov od 95 Din. dalje

Deških klobukov od 80 Din. dalje

Sportne čepice za gospode in dečke od 30 Din. dalje

Delavske čepice po 15 do 20 Dinarjev

Največja zaloga kožuhovinskih in domačih čevljev. Popravila klobukov po nizki cen. 2418 2-2

Ustanov. l. 1765

Gospodarska ulica 22

Največja izbira modernih

Moških klobukov od 95 Din. dalje

Deških klobukov od 80 Din. dalje

Sportne čepice za gospode in dečke od 30 Din. dalje

Delavske čepice po 15 do 20 Dinarjev

Največja zaloga kožuhovinskih in domačih čevljev. Popravila klobukov po nizki cen. 2418 2-2

Ustanov. l. 1765

Gospodarska ulica 22

Največja izbira modernih

Moških klobukov od 95 Din. dalje

Deških klobukov od 80 Din. dalje

Sportne čepice za gospode in dečke od 30 Din. dalje

Delavske čepice po 15 do 20 Dinarjev

Največja zaloga kožuhovinskih in domačih čevljev. Popravila klobukov po nizki cen. 2418 2-2

Najboljše in najcenejše

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačovina, volneno blago, plevina, cesir, šifon, platno, lagotovijeno obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarič, Maribor
Aleksandrova cesta št. 13. 2572

Veletrgovina z železnino
Pinter & Lenard

Maribor, Aleksandrova c. 32-34

Priporoča svojo veliko zalogo pečl, šteditnikov, brzoparilnikov, kotlov, posode, kakor tudi vso železnino in orodje po zelo ugodnih cenah. 2576

Na debelo! Na drobno!

Rajko Zotter krojač

Maribor, Dravska ul. 10.

se priporoča cenjenemu občinstvu v izdelavo zimskih sukenj, raglanov, površnikov ter raznovrstnih oblek po najnovejši modi ter najnižji ceni 2486 10-1

Vsako količino prvovrstnega

svetl. premoga

se dobi v trgovini za drva in premog v Frančiškanski ulici št. 11.

Izšel je ročni

Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljskega Matija Pirc, risal učitelj Slavoj Dimnik, tisk, litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Maribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega vse ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je namenjen predvsem šolski mladini. Cena Din 10.—

Naročuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

Ustanov. l. 1765

Gospodarska ulica 22

Največja izbira modernih

Moških klobukov od 95 Din. dalje

Deških klobukov od 80 Din. dalje

Sportne čepice za gospode in dečke od 30 Din. dalje

Delavske čepice po 15 do 20 Dinarjev

Največja zaloga kožuhovinskih in domačih čevljev. Popravila klobukov po nizki cen. 2418 2-2

H koncu leta ponudi

UREJEVALCE ZA PISMA SISTEM »INDUS«

prvovrstna izvršitev, patentna zapornica, izvrstni izdelek,

TRGOVINA S PISALNIMI STROJI LEGAT,

Maribor, Slovenska ul. 7, tel. 100

zahtevajte ponudbo, pri večjem nakupu popusti! 2532 7-2

Na debelo! Vrvarna in trgovina s konopnino Na drobno!

Ivan N. Adamič, Vetrinjska ul. 20

Izdeluje vrvi za stavbe, zvonove i. t. d., mlinske oprti, motvoz in vse v vrvarsko stroko spadajoče predmete. 2483

V zalogi žima, afrique, trž. bičevniki

Na drobno! Na debelo!